

Lovforslag nr. L 143. Fremsat den 10. januar 2001 af justitsministeren (Frank Jensen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om erstatningsansvar, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv.

(Revision af regler om erstatning for personskade mv. samt nedsættelse af afgiften af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv.)

§ 1

I lov om erstatningsansvar, jf. lovbekendtgørelse nr. 599 af 8. september 1986, som ændret senest ved lov nr. 349 af 23. maj 1997, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 1 indsættes:

»§ 1 a. Erstatning for fremtidige helbredelsesudgifter og andet fremtidigt tab som følge af skaden, jf. § 1, stk. 1, fastsættes til et kapitalbeløb, som højst kan udgøre den forventede gennemsnitlige årlige udgift ganget med 10. Er der tale om varige løbende udgifter, finder § 4, stk. 2, tilsvarende anvendelse.«

2. § 2, stk. 1, affattes således:

»Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ydes, indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen. Må det antages, at skadelidte vil lide et varigt erhvervsevnetab, ydes erstatning indtil det tidspunkt, hvor det er muligt midlertidigt eller endeligt at skønne over skadelidtes fremtidige erhvervsevne, jf. §§ 5 – 8 og § 10 samt § 31 i lov om sikring mod følger af arbejdsskade.«

3. §§ 3 og 4 affattes således:

»Svie og smerte

§ 3. Godtgørelse for svie og smerte udgør 130 kr. for hver dag, den skadelidte er syg. Der kan i

særlige tilfælde ydes godtgørelse for svie og smerte, selv om skadelidte ikke er syg. Godtgørelsen kan ikke overstige 50.000 kr.

Varigt mén

§ 4. Godtgørelse for varigt mén fastsættes til et kapitalbeløb, der beregnes under hensyn til skadens medicinske art og omfang og de forvoldte ulemper i skadelidtes personlige livsførelse. Godtgørelsen udgør ved en méngrad på 100 pct. 573.500 kr. Ved lavere méngrader nedsættes beløbet forholdsmæssigt. I særlige tilfælde kan mén godtgørelsen fastsættes til et højere beløb, dog højst 687.500 kr. Ved en méngrad på under 5 pct. ydes ingen godtgørelse.

Stk. 2. Var skadelidte ved skadens indtræden fyldt 40 år, nedsættes godtgørelsen med 1 pct. for hvert år, skadelidte var ældre end 39 år ved skadens indtræden. Var skadelidte fyldt 60 år, nedsættes godtgørelsen med yderligere 1 pct. for hvert år, skadelidte var ældre end 59 år ved skadens indtræden. Godtgørelsen nedsættes dog ikke yderligere efter det fyldte 69. år.«

4. § 5, stk. 1 og 2, affattes således:

»§ 5. Har en personskade medført varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde, tilkommer der skadelidte erstatning for tab af erhvervsevne.

Stk. 2. Ved bedømmelsen af erhvervsevnetabet tages hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges af den pågældende efter dennes evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og genoptræning eller lignende.«

5. § 6 affattes således:

»§ 6. Erstatningen fastsættes til et kapitalbeløb, der udgør skadelidtes årsløn, jf. § 7, ganget med erhvervsevnetabsprocenten, jf. § 5, stk. 3, og herefter ganget med 10.

Stk. 2. Erstatningen kan højst udgøre 6.020.000 kr.«

6. § 7, stk. 3, ophæves.

7. §§ 8 – 11 affattes således:

»§ 8. For en skadelidt, der ved skadens indtræden ikke er fyldt 15 år, fastsættes erstatningen som et kapitalbeløb, der udgør 276.000 kr. ganget med méngraden, jf. § 4, og herefter ganget med 10. Ved en méngrad på under 5 pct. ydes ingen erstatning.

§ 9. Var skadelidte ved skadens indtræden fyldt 30 år, nedsættes erstatningen med 1 pct. for hvert år, skadelidte var ældre end 29 år ved skadens indtræden. Var skadelidte fyldt 55 år, nedsættes erstatningen med yderligere 2 pct. for hvert år, skadelidte var ældre end 54 år ved skadens indtræden. Erstatningen nedsættes dog ikke yderligere efter det fyldte 69. år.

Forelæggelse for Arbejdsskadestyrelsen

§ 10. Såvel skadelidte som skadevolder kan indhente en udtalelse om spørgsmålet om fastsættelsen af méngraden og erhvervsevnetabsprocenten fra Arbejdsskadestyrelsen, jf. lov om sikring mod følger af arbejdsskade. Udtalelsen skal så vidt muligt afgives inden 1 år og senest 2 år efter fremsættelsen af anmodningen om en udtalelse. Hvis den erhvervsmæssige situation ikke er afklaret, kan Arbejdsskadestyrelsen, når der foreligger særlige omstændigheder, afgive en midlertidig udtalelse. I så fald skal det af udtalelsen fremgå, at den er midlertidig.

Stk. 2. Arbejdsskadestyrelsens udtalelse skal begrundes efter forvaltningslovens § 24.

Stk. 3. Skadelidte og skadevolder har ret til aktindsigt i Arbejdsskadestyrelsens sag efter forvaltningslovens kapitel 4.

Genoptagelse

§ 11. En afsluttet sag om godtgørelse eller erstatning kan på skadelidtes begæring genoptages, hvis sagens faktiske omstændigheder ændrer sig væsentligt i forhold til dem, der blev lagt til grund ved sagens afslutning. Vurderingen af, om genoptagelse kan ske, skal foretages for hver enkelt erstatningspost for sig, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Hvis der tidligere er fastsat et erhvervsevnetab på mindst 15 pct., kan der ved en genoptagelse af sagen ikke ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Stk. 3. En afsluttet sag om godtgørelse eller erstatning kan ikke genoptages alene med henblik på, at der ydes yderligere erstatning for helbredsudgifter og andet tab og godtgørelse for svie og smerte. Hvis sagen genoptages efter stk. 1, kan der dog ydes erstatning for helbredsudgifter og andet tab og godtgørelse for svie og smerte, hvis der foreligger væsentlige uforudsete ændringer i helbredstilstanden.

Stk. 4. Under en genoptagelse af sagen finder § 10 tilsvarende anvendelse.«

8. I § 13, stk. 1, 2. pkt., ændres beløbet »225.000 kr.« til: »644.000 kr.«.

9. I § 13, stk. 2, ændres »56 år« til: »30 år«.

10. Efter § 14 indsættes:

»Overgangsbeløb

§ 14 a. Der tilkommer den efterlevende ægtefælle eller samlever et overgangsbeløb, der udgør 108.000 kr. Efterlader afdøde sig ikke ægtefælle eller samlever, kan overgangsbeløbet tilkendes en anden efterladt person, når særlige omstændigheder taler derfor. Udbetales der overgangsbeløb, kan den pågældende ikke tillige kræve erstatning for begravelsesudgifter.«

11. § 15, stk. 1, affattes således:

»De i § 3, § 4, stk. 1, § 6, stk. 2, § 8, § 13, stk. 1, 2. pkt., og § 14 a nævnte beløb reguleres årligt pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. De herefter fremkomne beløb afrundes til nærmeste med 500 delelige kronebeløb, for det i § 3, 1. pkt.,

F. t. l. vedr. erstatningsansvar mv.

nævnte beløb dog til nærmeste med 5 delelige kronebeløb. Reguleringen sker på grundlag af de på reguleringstidspunktet gældende beløb før afrunding.«

12. § 15, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Erstatning og godtgørelse fastsættes på grundlag af de beløb, der efter stk. 1 var gældende på det tidspunkt, hvor erstatningen og godtgørelsen kunne kræves betalt efter § 16, stk. 1. Årslønnen efter § 7 og erstatningen efter § 14 reguleres efter reglerne i stk. 1 i perioden mellem skadens indtræden og det tidspunkt, hvor erstatningen og godtgørelsen kunne kræves betalt efter § 16, stk. 1.«

13. Overskriften til § 16 affattes således: »Betalning og forrentning.«**14. § 16 affattes således:**

»§ 16. Godtgørelse og erstatning kan kræves betalt 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse. Er det, forinden endelig opgørelse kan finde sted, givet, at skadevolderen i alt fald skal betale en del af det krævede beløb, kan denne del forlanges udbetalt efter reglerne i 1. pkt. Et sådant udbetalt beløb samt beløb, der er udbetalt som midlertidig erhvervsevnetabserstatning, kan ikke senere kræves tilbagebetalt eller modregnet i andre erstatningsposter.

Stk. 2. Beløbet forrentes fra det tidspunkt, hvor det kan kræves betalt efter stk. 1, med en årlig rente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 5 pct. Justitsministeren kan hvert andet år efter forhandling med Danmarks Nationalbank og Økonomiministeriet ændre renten.«

15. I § 26 indsættes som nyt stk. 2:

»Stk. 2. Ved fastsættelsen af godtgørelsen kan det tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitler 23 eller 24.«

Stk. 2 og stk. 3 bliver herefter stk. 3 og stk. 4.

16. § 26, stk. 3, der bliver stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. § 18, stk. 1 – 3, finder tilsvarende anvendelse på godtgørelse efter stk. 1 – 3.«

439 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev.lovforslag)

17. I § 27, stk. 2, indsættes efter ordet »§ 24, stk. 1,«: »§ 24 a, § 24 b, stk. 1,«.

§ 2

I lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 470 af 1. november 1985, som ændret ved lov nr. 366 af 18. maj 1994 og lov nr. 980 af 17. december 1997, foretages følgende ændringer:

1. § 2 affattes således:

»§ 2. Afgår skadelidte ved døden, ydes der erstatning mv. efter erstatningsansvarslovens §§ 12-14 a.«

2. § 7, stk. 1, affattes således:

»Erstatning ydes ikke i det omfang, skaden godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.«

3. § 10, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 kan fraviges, hvis forholdene taler for det.«

4. § 18, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Tilbagebetaling kan endvidere kræves i det omfang, skaden senere godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.«

§ 3

I lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 816 af 12. september 1996, som ændret senest ved lov nr. 1029 af 22. november 2000, foretages følgende ændringer:

1. I § 3, stk. 1, ændres »50 pct.« til: »42,9 pct.«, og »40 pct.« til: »34,4 pct.«.

2. I § 3, stk. 2, ændres »55 pct.« til: »47,2 pct.«, »50 pct.« til: »42,9 pct.«, »44 pct.« til: »37,8 pct.«, og »40 pct.« til: »34,4 pct.«.

3. I § 3, stk. 3, ændres »50 pct.« tre steder til: »42,9 pct.«, »40 pct.« tre steder til: »34,4 pct.«,

»55 pct.« til: »47,2 pct.«, og »44 pct.« til: »37,8 pct.«.

4. I § 3, stk. 4 og 5, ændres »60 pct.« til: »51,5 pct.«, »50 pct.« til: »42,9 pct.«, »48 pct.« til: »41,3 pct.«, og »40 pct.« til: »34,4 pct.«.

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2002. Ved ikrafttrædelsen reguleres erstatnings- og godtgørelsesbeløbene i overensstemmelse med § 1, nr. 11, pr. 1. januar 2002.

Stk. 2. Lovens §§ 1 og 2 finder anvendelse på erstatningsansvar for skader, der indtræder efter lovens ikrafttræden.

Stk. 3. De i lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv. § 3, stk. 2 og 3, fastsatte andele på 37,8 pct. og 47,2 pct. af de udbetalte eller henførte erstatninger, jf. denne lovs § 3, nr. 2 og 3, udgør for kalenderåret 2002 henholdsvis 40,9 og 51,1 pct.

Stk. 4. De i lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv. § 3, stk. 4 og 5, fastsatte andele på 41,3 pct. og 51,5 pct. af de udbetalte eller henførte erstatninger, jf. denne lovs § 3, nr. 4, udgør for kalenderåret 2002 henholdsvis 44,6 og 55,7 pct.

§ 5

En forsikringstager kan ikke opsige en forsikringsaftale på grund af en forhøjelse af præmien, som alene er begrundet med den ændring af størrelsen af erstatning for personskade og tab af forsørger, der er en følge af denne lov.

§ 6

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men §§ 1, 2 og 5 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	s. 3508
2. Gældende ret i hovedtræk	s. 3508
2.1. Erstatningsansvarsloven	s. 3508
2.2. Offererstatningsloven	s. 3510
2.3. Arbejdsskadesikringsloven	s. 3510
3. Baggrunden for lovforslaget	s. 3510
4. Lovforslagets hovedpunkter	s. 3512
4.1. Erstatningsansvarslovens regler om erstatning for personskade mv.	s. 3512
4.1.1. Afgrænsningen af, hvor længe der kan ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste	s. 3512
4.1.2. Fastsættelse af erhvervsevnetabet	s. 3514
4.1.3. Erstatningernes og godtgørelsernes størrelse	s. 3515
4.1.4. Genoptagelse af afsluttede sager	s. 3516
4.1.5. Regulering og forrentning af erstatningsbeløb mv.	s. 3518
4.1.6. Overgangsbeløb til efterladte	s. 3519
4.1.7. Erstatning for helbredelsesudgifter og andet tab	s. 3520
4.1.8. Godtgørelse for svie og smerte	s. 3520
4.1.9. Tortgodtgørelse	s. 3521
4.2. Offererstatningsloven	s. 3522
4.2.1. Fradrag for sociale ydelser mv.	s. 3522
4.2.2. Krav om politianmeldelse uden unødigt ophold	s. 3522
5. Økonomiske og administrative konsekvenser	s. 3523
5.1. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige	s. 3523
5.1.1. Udgifter for det offentlige	s. 3523
5.1.2. Indtægter for det offentlige	s. 3523
5.1.3. Administrative konsekvenser for det offentlige	s. 3524

5.2. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet	s. 3524
5.2.1. Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	s. 3524
5.2.2. Administrative konsekvenser for erhvervslivet	s. 3524
5.3. Økonomiske konsekvenser for borgerne	s. 3524
5.4. Miljømessige konsekvenser og EU-retlige aspekter	s. 3524
5.5. Lovforslagets konsekvenser i hovedtræk	s. 3525
6. Høring	s. 3525

1. Indledning

Lovforslaget indeholder en revision af erstatningsansvarslovens regler om erstatning for personskade samt nogle særlige forbedringer for ofre for forbrydelser.

Lovforslaget medfører en væsentlig generel forhøjelse af erstatningsniveauet og en række yderligere forbedringer af retsstillingen for de skadelidte samt enkelte andre ændringer på områder, hvor erfaringerne med anvendelsen af erstatningsansvarsloven har vist, at der er behov for justeringer.

Det foreslås bl.a. at forlænge den periode, hvor skadelidte kan få tabt arbejdsfortjeneste. Lovens bestemmelse om beregning af erhvervsevnetabserstatning på grundlag af den medicinske méngrad i tilfælde, hvor skadelidte ikke har en erhvervsindtægt, begrænses til kun at gælde børn under 15 år. Lovens kapitaliseringsfaktor, som bl.a. anvendes ved beregning af erhvervsevnetabserstatning, forhøjes fra 6 til 10, og reglerne om nedsættelse af erstatningen på grund af skadelidtes alder ændres, således at nedsættelsen sker mere jævnt og slutter på et højere niveau. Der indføres ved død et overgangsbetrag på 108.000 kr. til efterladte ægtefæller eller samlevere mv. Adgangen til at få genoptaget en erstatningssag på grund af væsentligt ændrede forhold udvides.

Der lægges op til ca. en fordobling i forhold til det hidtidige niveau af den tortgodtgørelse, der tilkommer ofre for sædelighedsforbrydelser mv.

Lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (offererstatningsloven) foreslås navnlig ændret således, at sociale ydelser mv. ikke længere skal fratregkes i erstatninger, som staten udbetaler i medfør af denne lov.

Lovforslaget bygger på betænkning nr. 1383/2000 om revision af erstatningsansvarsloven mv., som er afgivet af en arbejdsgruppe under Justitsministeriet. Betænkningen indeholder et lovudkast fra et flertal på 6 af arbejdsgruppens 7 medlemmer (retschef Jens Møller (arbejdsgruppens formand) og repræsentanterne for Advokatrådet, Forsikring & Pension, Den Dan-

ske Dommerforening, Socialministeriet og Justitsministeriet). Professor, dr. jur. Bo von Eyben har afgivet en mindretalsudtalelse med et tilhørende lovudkast. Lovforslaget svarer med enkelte ændringer til flertallets lovudkast.

Forslaget om at forhøje erstatningsniveauet ville umiddelbart føre til en nettoindtægt for statskassen på grund af højere afgifter af motoransvarsforsikringer, jf. lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv. Det foreslås endvidere at nedsætte afgiftsatserne efter denne lov, således at lovforslaget bliver udgifts- og indtægtsneutralt for det offentlige.

2. Gældende ret i hovedtræk

2.1. Erstatningsansvarsloven

Erstatningsansvarsloven indeholder dansk rets almindelige regler om udmåling af erstatning for personskade og tab af forsørger. Loven indeholder regler om udmålingen af erstatning i de tilfælde, hvor der efter almindelige erstatningsregler (objektivt ansvar efter færdselsloven, den almindelige culparegel mv.) findes en ansvarlig skadevolder. Loven anvendes endvidere bl.a. ved udmåling af erstatning og godtgørelse efter de særlige erstatningsordninger i medfør af lov om patientforsikring og lov om erstatning for lægemiddelskader.

Loven indeholder regler om erstatning og godtgørelse for personskade og tab af forsørger (lovens kapitel 1) og regler om ansvar for skade, der er dækket af forsikring (lovens kapitel 2). Lovens kapitel 3 indeholder forskellige regler om arbejdstageres erstatningsansvar, om lempelse af erstatningsansvar samt om mulighed for helt eller delvis at se bort fra skadelidtes medvirken til skaden, om erstatningsansvar for børn mv., om fordeling af erstatningsansvaret mellem flere ansvarlige og om godtgørelse for tort.

Erstatningskrav mv. ved personskade omfatter efter lovens § 1 følgende poster:

- 1) erstatning for tabt arbejdsfortjeneste,

- 2) erstatning for helbredelsesudgifter (herunder f.eks. udgifter til sygehusophold, rekreatioms-kostninger, udgifter til transport til og fra sygehus, kørestol, særligt syet fodtøj samt læge- og tandlægeudgifter),
- 3) erstatning for andet tab som følge af skaden (f.eks. erstatning til personer under uddannelse for forlængelse af uddannelsen, herunder tab af skoleår), og
- 4) godtgørelse for svie og smerte.

Har skaden fået varige følger, kan der tillige kræves:

- 1) godtgørelse for varigt mén og
- 2) erstatning for tab eller forringelse af erhvervsevne.

Den, som er ansvarlig for en andens død, skal betale rimelige begravelsesudgifter samt en erstatning til den, som ved dødsfaldet har mistet en forsøger.

Erstatning for *tabt arbejdsfortjeneste* dækker efter lovens § 2 skadelidtes faktiske indtægtstab i perioden fra skadens indtræden, og indtil arbejdet kan genoptages, eller skadelidtes helbredstilstand er blevet stationær (stationærtidspunktet).

Svie og smerte (§ 3) er en godtgørelse for navnlig den fysiske lidelse, der er en følge af skaden. Godtgørelsen udmåles som udgangspunkt efter faste takster (taksterne kan fraviges, hvis godtgørelsen overstiger 26.000 kr. (pr. 1. januar 2001)). Godtgørelsen ydes kun indtil stationærtidspunktet og normalt kun, hvis skadelidte er syg.

Godtgørelse for *varigt mén* ydes uafhængigt af, om der tillige kan kræves erstatning for økonomisk tab, f.eks. erhvervsevnetab. Godtgørelsen udmåles som et kapitalbeløb, der beregnes på grundlag af en méngrad, som fastsættes under hensyntagen til skadens medicinske art og omfang og de forvoldte ulemper i skadelidtes personlige livsførelse på stationærtidspunktet, jf. lovens § 4. Godtgørelsen udgør (pr. 1. januar 2001) som udgangspunkt 3.440 kr. pr. méngrad, dvs. 344.000 kr. ved en méngrad på 100 procent. Er méngraden under 5 procent, ydes ingen godtgørelse.

Både skadelidte og skadevolder kan indhente en udtalelse om fastsættelse af méngraden fra Arbejdsskade styrelsen (§ 10).

Erstatning for varigt tab eller forringelse af skadelidtes *erhvervsevne* reguleres i lovens §§ 5–9. Erstatningen fastsættes til et kapitalbeløb, der udgør skadelidtes årsløn (som hovedregel den pågældendes samlede indtægt i det år, som går forud for datoen for skadens indtræden) ganget med 6 og herefter ganget med erhvervsevnetabsprocenten. Erhvervsevnetabspro-

centen fastsættes under hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges af skadelidte. Der ydes ikke erhvervsevnetabs erstatning, hvis erhvervsevnetabsprocenten er under 15. For skadelidte, der anvender erhvervsevnen på en måde, der i det væsentlige ikke medfører nogen årsløn, f.eks. hjemmearbejdende ægtefæller eller samleverer samt unge under uddannelse, fastsættes erhvervsevnetabs erstatningen i stedet på grundlag af méngraden og som en procentdel af godtgørelsen for varigt mén.

Både skadelidte og skadevolder kan indhente en udtalelse om spørgsmålet om fastsættelse af erhvervsevnetabsprocenten fra Arbejdsskade styrelsen (§ 10).

Bedømmelsen af, om skadelidte har fået varigt mén og/eller har lidt et erhvervsevnetab, sker som udgangspunkt ud fra forholdene på det medicinske stationærtidspunkt. Ordningen er således den, at der indtil stationærtidspunktet ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste (med mindre arbejdet er genoptaget inden da) og/eller godtgørelse for svie og smerte (de *midlertidige ydelser*) og derefter – hvis skaden har varige følger – godtgørelse for varigt mén og/eller erstatning for tab af erhvervsevne (de *varige ydelser*).

Erstatning til ægtefælle eller samlever for *tab af forsøger* (§ 13) udgør 30 procent af den erstatning, som afdøde må antages at ville have opnået ved et fuldstændigt erhvervsevnetab, dog som hovedregel mindst 386.500 kr. (pr. 1. januar 2001). Afdødes børn kan kræve en erstatning svarende til det bidrag til barnets underhold, som afdøde kunne være pålagt efter lov om børns retsstilling (§ 14). Vår afdøde eneforsøger, forhøjes erstatningen til børn til det dobbelte.

Loven indeholder særlige regler om *nedsættelse* af mén godtgørelse, erhvervsevnetabs erstatning og forsørgertabs erstatning på grund af skadelidtes/afdødes alder. Mén godtgørelse nedsættes med 5 procent for hvert år, skadelidte var ældre end 59 år ved skadens indtræden, dog ikke yderligere efter det fyldte 69. år (§ 4, stk. 2). Erhvervsevnetabs erstatning nedsættes med 8½ procent for hvert år, skadelidte var ældre end 55 år ved skadens indtræden, dog med mulighed for at fravige reglen, hvis det må antages, at skadelidte ville have været erhvervsaktiv også efter det fyldte 67. år (§ 9). Forsørgertabs erstatning nedsættes tilsvarende, hvis forsøgeren var fyldt 56 år (§ 13, stk. 2).

Sociale ydelser, udbetalinger fra private forsikringer mv., som skadelidte modtager i anledning af skaden, fradrages ikke i godtgørelse for svie og smerte, mén godtgørelse, erhvervsevnetabs erstatning og som hovedregel heller ikke i forsørgertabs erstatning. Disse erstatningsposter kan således sammenlægges med

f.eks. forsikringsudbetalinger, bortset fra ydelser modtaget i henhold til arbejdsskadesikringsloven, jf. pkt. 2.3. nedenfor.

En afsluttet sag om godtgørelse for varigt mén eller erstatning for erhvervsevnetab kan *genoptages* på begæring af den skadelidte, hvis der indtræder uforudsete ændringer i skadelidtes helbredstilstand, således at méngraden eller erhvervsevnetabsprocenten må antages at være væsentligt højere end først antaget (§ 11).

2.2. Offererstatningsloven

Efter lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (offererstatningsloven) yder staten erstatning og godtgørelse for bl.a. personskade, der forvoldes ved en overtrædelse af straffeloven. Udbetalinger efter loven administreres af Nævnet vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser (Erstatningsnævnet).

Ofret for en forbrydelse har ret til erstatning fra skadvolderen (gerningsmanden) efter almindelige regler, men i praksis kan gerningsmændene ofte ikke betale, og ansvarsforsikringer dækker ikke i disse tilfælde. Ofrets erstatningskrav mod gerningsmanden er derfor meget ofte uden reel værdi for ofret. Offererstatningsloven sikrer på den baggrund, at ofre for forbrydelser, der ikke får dækket deres tab fra anden side, i stedet kan få erstatning fra staten.

Når staten udbetaler erstatning til ofret, indtræder staten efter lovens § 17 i ofrets krav mod gerningsmanden.

Udmåling af erstatning og godtgørelse efter offererstatningsloven sker efter de almindelige regler i erstatningsansvarsloven, men med den begrænsning, at sociale ydelser mv., løn under sygdom, pensionsydelser, private forsikringer eller andre økonomiske ydelser, som tilfalder skadelidte i anledning af skaden, fradrages i erstatningen (lovens § 7).

2.3. Arbejdsskadesikringsloven

Efter lov om sikring mod følger af arbejdsskader (arbejdsskadesikringsloven) hæfter arbejdsgiveren på objektivt grundlag for ansattes arbejdsskader. Ved arbejdsskader forstås

- ulykkestilfælde, der skyldes arbejdet eller de forhold, hvorunder det foregår,
- skadelige påvirkninger af højst 5 dages varighed, der skyldes arbejdet eller de forhold, hvorunder det foregår,
- pludselige løfteskader, jf. nærmere lovens § 9 a, og
- erhvervs sygdomme, jf. nærmere lovens § 10 a.

Loven beskytter enhver, der – lønnet eller ulønnet – antages af en arbejdsgiver til varigt, midlertidigt eller

forbigående arbejde her i landet, og gælder for alt arbejde, der foretages for arbejdsgiveren.

Arbejdsgiveren har efter loven pligt til at sikre sine medarbejdere mod arbejdsskader. Denne pligt opfyldes som udgangspunkt ved forsikringstegning og tilslutning til Arbejdsmarkedets Erhvervsyngdomssikring.

Ved arbejdsskader har den ansatte krav på følgende erstatnings- og godtgørelsesydelser:

- 1) betaling af udgifter til sygebehandling, optræning og hjælpemidler mm.,
- 2) erstatning for tab af erhvervsevne og
- 3) godtgørelse for varigt mén.

Ved dødsfald har den ansattes samlevende ægtefælle eller samlever under visse forudsætninger krav på følgende ydelser:

- 1) overgangsbeløb ved dødsfald og
- 2) erstatning for tab af forsørger.

Også efterladte børn, som den ansatte havde forsørgerpligt overfor, har krav på en forsørgertabserstatning.

Erstatningsposterne efter arbejdsskadesikringsloven afviger således på en række punkter fra, hvad der kan kræves dækket efter erstatningsansvarsloven. Bl.a. kan der ikke efter arbejdsskadesikringsloven kræves erstatning for tabt arbejdsfortjeneste eller godtgørelse for svie og smerte. I mange tilfælde vil der endvidere være forskel på erstatnings- og godtgørelsesbeløbenes størrelse efter de to regelsæt. I modsætning til, hvad der gælder efter erstatningsansvarsloven, tilkendes erstatning for erhvervsevnetab som en løbende ydelse, medmindre ydelsen kapitaliseres efter særlige regler herom.

De almindelige erstatningsretlige regler gælder ved siden af arbejdsskadesikringsloven, og hvis arbejdsgiveren er erstatningsansvarlig for skaden efter dansk rets almindelige culperegler, kan den skadelidte således rejse et erstatningskrav mod arbejdsgiveren på dette grundlag og kræve en erstatning, som er udmålt efter erstatningsansvarslovens regler. Efter arbejdsskadesikringslovens § 59 nedsættes skadelidtes eller dennes efterladtes krav mod den erstatningsansvarlige dog i det omfang, der er betalt eller er pligt til at betale ydelser til de pågældende efter arbejdsskadesikringsloven. Et krav om erstatning efter erstatningsansvarsloven er således subsidiært i den forstand, at det kun kan rejses i det omfang, kravet ikke dækkes efter arbejdsskadesikringsloven («differencekrav»).

3. Baggrunden for lovforslaget

Med erstatningsansvarsloven, der trådte i kraft den 1. oktober 1984, blev der gennemført en samlet lovre-

gulering af en række erstatningsretlige spørgsmål, der hidtil kun i begrænset omfang havde været lovgivet om.

Et hovedformål med loven var at sikre, at den erstatning, der ydes i tilfælde af personskade og tab af forsørger, i højere grad end hidtil ville dække det fulde økonomiske tab, som forvoldes ved en personskade eller et tab af forsørger. Der var tale om en væsentlig forhøjelse af erstatnings- og godtgørelsesbeløbene i forhold til den hidtidige ulovregulerede praksis, således at erstatningerne mv. også kom mere på linie med niveauet i en række nabolande.

Erstatningsansvarslovens udgangspunkt med hensyn til personskadeerstatning er, at erstatningen skal give skadelidte en høj grad af dækning for det individuelle økonomiske tab. Med henblik på at forenkle erstatningsberegningen er det dog bl.a. bestemt, at der ved fastsættelse af erhvervsnevnetabserstatningen skal anvendes en fast kapitaliseringsfaktor samtidig med, at sociale ydelser og forsikringsudbetalinger mv. ikke skal fradrages i méngodtgørelsen eller i erhvervsnevnetabserstatningen.

Erstatningsansvarsloven har nu virket i en årrække, og der er indhøstet mange erfaringer med hensyn til lovens virkninger. Siden lovens ikrafttræden i 1984 er der endvidere sket samfundsøkonomiske ændringer – bl.a. med hensyn til renteniveauet – som har betydning for erstatningsreglernes funktion.

I de seneste år har der over for Justitsministeriet og i den offentlige debat været rejst spørgsmål om behovet for at revidere erstatningsansvarsloven med henblik på at forhøje de erstatningsbeløb, der udbetales ved personskade og tab af forsørger, samt om behovet for visse andre ændringer af loven.

Justitsministeriet nedsatte på den baggrund i 1998 en arbejdsgruppe vedrørende revision af erstatningsansvarsloven mv., jf. ovenfor under pkt. 1.

Arbejdsgruppen fik til opgave at vurdere, om der bør gennemføres en vis forhøjelse af erstatnings- og godtgørelsesbeløbene ved personskade mv. Arbejdsgruppen skulle endvidere vurdere, om der ved lovgivning bør gennemføres en forhøjelse af godtgørelsesbeløbene ved retsstridige person- og ærekrænkelser mv. (tort). En anden hovedopgave for arbejdsgruppen var at vurdere, om reglerne om erstatningsberegningen i nogle tilfælde medfører en urimelig forskelsbehandling af visse grupper af skadelidte, og om beregningskriterierne i givet fald kan udformes mere hensigtsmæssigt.

Det lå uden for arbejdsgruppens opgave at overveje ændringer af erstatningsansvarslovens grundlæggende principper, f.eks. princippet om, at skadelidtes tab

omregnes til et kapitalbeløb (kapitaliseres). Hensigten var således at give den gældende erstatningsansvarslov et »servicecheck«.

Arbejdsgruppen skulle endvidere overveje spørgsmålet om ændring af princippet i offererstatningsloven om, at den erstatning for personskade, som staten yder i medfør af denne lov, er subsidiær i forhold til andre ydelser, herunder sociale ydelser, som ofret får i anledning af skaden.

Arbejdsgruppen har afgivet betænkning nr. 1383/2000 om revision af erstatningsansvarsloven mv. Som nævnt under pkt. 1 ovenfor indeholder betænkningen to lovudkast.

Udkastet fra et flertal (6 af arbejdsgruppens 7 medlemmer) indebærer en væsentlig forhøjelse af det generelle erstatningsniveau og forslag til ændringer på en række afgrænsede, men væsentlige punkter, hvor der har været rejst kritik af de gældende regler.

Udkastet fra et mindretal (professor, dr. jur. Bo von Eyben) indebærer en fuldstændig nyformulering af erstatningsansvarslovens bestemmelser om personskadeerstatning. Forslaget adskiller sig betydeligt fra den gældende lov og flertallets udkast, bl.a. med væsentligt ændrede udmålingsregler vedrørende erhvervsnevnetabserstatning mv. og regler om fradrag i erstatninger og godtgørelsesbeløb for visse sociale ydelser, forsikringsudbetalinger mv.

Bo von Eybens forslag måtte navnlig på grund af dets regler om fradrag for en række ydelser, som skadelidte modtager i anledning af skaden, efter Justitsministeriets opfattelse forudsætte samtidige overvejelser om ændring i skattelovgivningen, den sociale lovgivning, pensionslovgivningen mv., jf. også arbejdsgruppens flertals bemærkninger herom i betænkningen side 45 f. Det kan nævnes, at kapitalerstatninger efter erstatningsansvarsloven er skattefrie, mens de fleste ydelser, der efter mindretallets forslag skulle fradrages, er skattepligtige. Det ville formentlig også være nødvendigt med en lovgivningsmæssig stillingtagen til, om f.eks. skadevolderen (eller dennes forsikringsselskab) skal kunne indlede en social pensions-sag.

Lovforslaget er i det væsentlige udformet i overensstemmelse med det lovudkast, som er fremlagt af arbejdsgruppens flertal, og som efter Justitsministeriets opfattelse indebærer det »servicecheck« af erstatningsansvarsloven, der er brug for.

Arbejdsgruppens flertal anfører i betænkningen, at erstatningsansvarsloven i sin grundstruktur er hensigtsmæssigt affattet med henblik på at sikre en rimelig erstatningsudmåling ved personskade og tab af for-

sørger, og at der derfor ikke er anledning til at ændre de mere grundlæggende erstatningsregler i loven.

Arbejdsgruppens flertal peger bl.a. på, at en rent »matematisk« udregning af det lidte tab er en umulig opgave. Man må i stedet fastlægge nogle hovedprincipper. Erstatningsreglerne skal opleves som rimelige, og de skal være administrerbare. Behandlingen og vurderingen af meget »tunge« personskader må nødvendigvis blive relativt langvarig, men reglerne bør udformes med henblik på at undgå, at sagerne trækker unødigt ud, for det er også vigtigt for de skadelidte at kunne komme videre med deres liv efter skaden.

Det er derfor nødvendigt at anvende nogle gennemsnitssynspunkter ved erstatningsfastsættelsen, og det er arbejdsgruppens flertals vurdering, at de centrale regler herom i erstatningsansvarsloven i det store og hele fungerer tilfredsstillende.

Arbejdsgruppens flertal finder navnlig ikke, at der er grund til at ændre de gældende fradragregler med hensyn til erstatning og godtgørelse for de varige tab. Flertallet finder således, at der fortsat skal kunne ske sammenlægning af erstatningen og sociale ydelser, forsikringsudbetalinger mv. Den ydelseskordinering, der måtte være behov for, bør i givet fald foretages i vedkommende særlov(e) og ikke i den generelle civilretlige erstatningslov.

Der henvises til betænkningen side 40 ff.

Justitsministeriet er enig i arbejdsgruppens flertals generelle synspunkter. Der skal tungtvejende grunde til at ændre grundlæggende på et i det store og hele velfungerende erstatningssystem, og sådanne grunde foreligger efter Justitsministeriets opfattelse ikke. I forbindelse med høringen over betænkningen er der med få undtagelser heller ikke fra de berørte organisationers side fremført ønsker om en mere gennemgribende reform af erstatningsansvarsloven.

4. Lovforslagets hovedpunkter

Når der i det følgende henvises til arbejdsgruppens forslag, menes der flertallets forslag, jf. pkt. 3 ovenfor.

4.1. Erstatningsansvarslovens regler om erstatning for personskade mv.

4.1.1. Afgrænsningen af, hvor længe der kan ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste

Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ydes efter lovens § 2, stk. 1, for tiden fra skadens indtræden, indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen, eller indtil skadelidtes helbredstilstand er blevet stationær.

Med lovens udtryk »kan begynde at arbejde igen« sigtes der til, at skadelidte skal kunne begynde at ar-

bejde i væsentligt samme omfang som tidligere. Det antages, at der skal være tale om skadelidtes sædvanlige arbejde eller i hvert fald arbejde inden for samme fagområde. Kan skadelidte i en periode kun genoptage arbejdet i delvis samme omfang, ophører retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ikke.

Hvis den skadelidte efter at være begyndt at arbejde igen får et »tilbagefald« og på ny bliver sygemeldt, er der i retspraksis i visse tilfælde ydet erstatning for tabt arbejdsfortjeneste også for perioden efter »tilbagefaldet«. Senest har Højesteret i en dom, der er gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2000, side 2018, tilkendt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for en efterfølgende sygeperiode til en skadelidte, der efter én sygeperiode havde genoptaget arbejdet i væsentligt samme omfang som tidligere, derefter ca. 1½ år efter arbejdets genoptagelse på ny blev sygemeldt i forbindelse med en operation som følge af tilskadekomsten og endelig efter ca. 1½ måneds sygemelding på grund af operationen atter genoptog arbejdet i samme omfang som tidligere.

Bliver helbredstilstanden stationær, før den skadelidte kan begynde at arbejde igen, ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste som udgangspunkt kun til stationærtidspunktet, som er det tidspunkt, hvor den skadelidte efter en lægelig bedømmelse må antages ikke at ville blive yderligere helbredt. Er den skadelidtes tilstand stationær straks efter tilskadekomsten, kan der således ikke kræves erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

I en dom, der er gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1999, side 394, har Højesteret fastslået, at stationærtidspunktet dog ikke begrænser retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, når der er tale om midlertidig arbejdsudygtighed. I den pågældende sag havde den skadelidte ikke lidt noget varigt tab af erhvervsevne, men der gik 6½ måned fra stationærtidspunktet, før den skadelidte kunne genoptage arbejdet fuldt ud. Hvis retten til erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste ophørte ved stationærtidspunktet, ville den skadelidte have lidt et økonomisk tab, som ikke blev dækket på anden måde. Under disse omstændigheder fandt Højesteret, at den skadelidte havde krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste frem til det tidspunkt, hvor arbejdet kunne genoptages i væsentligt samme omfang som tidligere.

Ud over, at det i nogle tilfælde kan volde problemer at fastsætte stationærtidspunktet, har der navnlig været rejst kritik af anvendelsen af stationærtidspunktet som skillelinie mellem de midlertidige og de varige ydelser efter erstatningsansvarsloven. Udgangspunktet er, at erstatning for tabt arbejdsfortjeneste fra

stationærtidspunktet afløses af erstatning for tab af erhvervsevne, hvis der er lidt et varigt erhvervsevnetab, men det har vist sig, at der i praksis kan opstå »huller« i dækningen, hvor skadelidte kan lide et betydeligt indtægtstab, som ikke erstattes på grund af reglen om, at erstatning for tabt arbejdsfortjeneste kun ydes frem til stationærtidspunktet.

Det drejer sig bl.a. om tilfælde, hvor skadelidte afslutter en vellykket revalidering eller omskoling efter stationærtidspunktet. Ofte vil den skadelidte have et indtægtstab under revalideringen, indtil skadelidte bliver ansat i et andet job. Da indtægtstab efter stationærtidspunktet ikke kan erstattes som tabt arbejdsfortjeneste, hvis skaden har medført en varig nedsættelse af erhvervsevnen, og da indtægtstabet efter praksis heller ikke erstattes som »andet tab« efter § 1, stk. 1, kan dette indtægtstab ikke kræves dækket. Har den skadelidte efter revalideringen et erhvervsevnetab på under 15 procent, kan der endda slet ikke kræves nogen erstatning for erhvervsevnetab, jf. lovens § 5, stk. 3.

Som eksempel kan nævnes, at en håndværker ved en ulykke mister »arbejdsarmen«. Her vil helbredstilstanden ofte være stationær umiddelbart efter skaden, og der kan derfor ikke ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste under revalidering. Tilsvarende problemer opstår ved de såkaldte piskesmældskader, hvor helbredstilstanden ligeledes ofte er stationær meget tidligt.

Arbejdsgruppen foreslår på den anførte baggrund, at stationærbegrebet helt udgår som afgrænsning af, hvor længe der kan ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. § 2 foreslås ændret således, at der ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, indtil det er muligt midlertidigt eller varigt at skønne over skadelidtes fremtidige erhvervsevne. Det foreslås i sammenhæng hermed at ændre lovens § 5, således at endelig fastlæggelse af erhvervsevnetabet må afvente eventuel revalidering og omskoling. Som en følge heraf foreslår arbejdsgruppen tillige at ændre lovens § 10 således, at sagens parter i særlige tilfælde skal kunne anmode Arbejdsskadestyrelsen om midlertidige udtalelser om fastsættelsen af erhvervsevnetabet, hvis den erhvervsmæssige situation ikke er afklaret. Styrelsen afgiver i dag tilsvarende udtalelser efter arbejdsskadesikringsloven. Det sidstnævnte forslag indebærer, at der kan fastsættes en foreløbig erhvervsevnetaberstatning, når der foreligger en midlertidig udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen.

Arbejdsgruppen foreslår, at Arbejdsskadestyrelsens udtalelser om mængde og erhvervsevnetabsprocent skal afgives så vidt muligt inden 1 år og senest 2 år efter, at styrelsen er blevet anmodet om udtalelsen. Det

svarer til reglerne i arbejdsskadesikringsloven, hvor efter styrelsens afgørelse skal foreligge så vidt muligt inden 1 år og senest 2 år efter, at arbejdsskaden er blevet anmeldt.

En foreløbig erhvervsevnetaberstatning skal anses for at være en á conto-udbetaling af den endelige erstatning og ikke en erstatning for tabt arbejdsfortjeneste eller andet midlertidigt tab.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ikke skal ophøre, hvis Arbejdsskadestyrelsens midlertidige udtalelse fastsætter erhvervsevnetabsprocenten til under 15, således at der ikke udløses en erhvervsevnetaberstatning. I givet fald ville der fortsat kunne opstå et »hul« mellem erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste og en senere erhvervsevnetaberstatning.

Arbejdsgruppen anfører, at det vil kunne forekomme, at der på grundlag af en midlertidig udtalelse ydes en foreløbig erhvervsevnetaberstatning, selv om det senere viser sig, at der rent faktisk ikke lides et varigt erhvervsevnetab, som kan danne grundlag for erhvervsevnetaberstatning. Arbejdsgruppen foreslår, at sådanne beløb ikke skal kunne kræves tilbagebetalt, men peger på, at oplysninger om Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandlingstider viser, at langt de fleste sager om erhvervsevnetab efter arbejdsskadesikringsloven er endeligt afgjort inden for 2 år. Problemet vil på den baggrund formentlig kun blive aktuelt i ganske få sager. I praksis vil der således normalt blive ydet erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, indtil det er muligt varigt at skønne over skadelidtes erhvervsevne.

Der henvises til betænkningen side 51 ff.

Justitsministeriet er enig i arbejdsgruppens overvejelser og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed, jf. lovforslagets § 1, nr. 2, 4, 7 og 14 (ændring af lovens §§ 2, 5, 10 og 16). Det kan tilføjes, at Arbejdsskadestyrelsen efter forslaget kun bør fastsætte en midlertidig erhvervsevnetabsprocent, hvis der er en begrundet formodning om, at skadelidte rent faktisk vil lide et varigt erhvervsevnetab.

Lovforslaget indebærer, at det vil blive den praktiske hovedregel, at erstatning for tabt arbejdsfortjeneste normalt højst udbetales i ca. 2 år (afhængigt af, hvor lang tid der går, før Arbejdsskadestyrelsen anmodes om en udtalelse), hvorefter der – hvis der må antages at være lidt et varigt erhvervsevnetab – ydes en foreløbig eller varig erhvervsevnetaberstatning.

I arbejdsskadesager træffer Arbejdsskadestyrelsen en egentlig afgørelse i sagen, og forvaltningslovens regler om bl.a. aktindsigt og begrundelsespligt gælder derfor i disse sager, jf. forvaltningslovens § 2, stk. 1. Arbejdsskadestyrelsens udtalelser efter erstatnings-

ansvarslovens § 10 er derimod ikke forvaltningsretlige afgørelser, og forvaltningsloven finder derfor ikke anvendelse.

Arbejdsgruppen peger på (betænkningen side 113), at parterne har helt samme behov for aktindsigt i sager vedrørende en udtalelse efter erstatningsansvarslovens § 10 som i sager efter arbejdsskadesikringsloven. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at skadelidte og skadevolder skal have ret til aktindsigt i Arbejdsskade styrelsens sag efter reglerne om partsaktindsigt i forvaltningslovens kapitel 4.

Justitsministeriet er enig i arbejdsgruppens synspunkt, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed, jf. lovforslagets § 1, nr. 7 (ændring af lovens § 10). Det foreslås endvidere, at Arbejdsskade styrelsens udtalelser vedrørende fastsættelse af méngrad og erhvervsevnetabsprocent skal begrundes efter reglen i forvaltningslovens § 24, således at parterne får bedre mulighed for at vurdere grundlaget for udtalelsen. Arbejdsskade styrelsen begrundet allerede i dag sine udtalelser efter erstatningsansvarslovens § 10, selv om der ikke er pligt hertil.

4.1.2. Fastsættelse af erhvervsevnetabet

Erhvervsevnetabsberstatning kan ydes, hvis en persons skade medfører en varig nedsættelse af den skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde, jf. lovens § 5, stk. 1.

Som nævnt ovenfor er erstatningsansvarsloven opbygget således, at en skadelidte med varige skader som udgangspunkt får erstatning for tabt arbejdsfortjeneste indtil stationærtidspunktet, hvorefter der udmåles en erhvervsevnetabsberstatning. Det medicinske stationærtidspunkt har ikke betydning for erhvervsevnetabet, som er et rent økonomisk kriterium, men loven er udformet således, at parterne efter stationærtidspunktet hver især kan kræve, at der fastsættes en erhvervsevnetabsprocent. Når beregningen af erhvervsevnetabet tidsmæssigt er knyttet til stationærtidspunktet, skyldes det ønsket om at undgå, at erstatningssager trækker ud øndigt i langdrag.

Erhvervsevnetabsprocenten udtrykker størrelsen af den indtægtsnedgang, som den skadelidte må forventes at ville få som følge af skaden. Det skal således vurderes, hvad den skadelidte må antages at ville have tjent, hvis skaden ikke var sket, og dette skal sammenholdes med en vurdering af, hvad den skadelidte må antages at ville komme til at tjene med skaden. Der skal således opstilles prognoser over skadelidtes individuelle livsforløb med og uden skaden. I vurderingerne heraf indgår der en række faktorer, som er behæftet med større eller mindre usikkerhed, jf. nærme-

re betænkningen side 54 f. Efter lovens § 5, stk. 2, skal der ved bedømmelsen af erhvervsevnetabet tages hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges af den pågældende. Skadelidte har med andre ord en vis tabsbegrænsningspligt, men vurderingen skal foretages på stationærtidspunktet, hvor eventuel revalidering mv. ofte ikke er afsluttet endnu.

Der kan kun tages hensyn til en foreliggende mulighed for revalidering, hvis det må anses for sikkert, at revalideringen lykkes. Herved adskiller bedømmelsen efter erstatningsansvarsloven sig fra bedømmelsen efter arbejdsskadesikringsloven.

Nogle skadelidte udnytter for så vidt deres »erhvervsevne«, men ikke på en måde, som medfører en erhvervsindtægt. I disse tilfælde er der ikke nogen årsløn, som kan danne grundlag for fastsættelsen af erhvervsevnetabsberstatningen efter lovens §§ 6 og 7, jf. ovenfor under pkt. 2.1. For hjemmearbejdende ægtefæller eller samlevende og unge under uddannelse fastsættes erstatningen i stedet som en procentdel af mén-godtgørelsen, jf. lovens § 8. Også erhvervsevnetabsberstatning til børn fastsættes efter denne bestemmelse. Der ydes ikke erstatning efter § 8, hvis méngraden er mindre end 15 procent.

Hjemmearbejdende ægtefæller og samlevende, der ud over arbejde i hjemmet har indtægt fra deltidsbeskæftigelse, kan være omfattet af lovens § 7, stk. 2, hvor efter årslønnen i særlige tilfælde fastsættes efter et skøn. Det er dog ikke enhver deltidsbeskæftigelse, der medfører, at den nævnte bestemmelse skal finde anvendelse. Således er en hjemmearbejdende, der er deltidsbeskæftiget på mindst halv tid med indtægtsgivende erhvervsarbejde, normalt omfattet af § 7, stk. 2, mens deltidsjob på mindre end halv tid som regel medfører, at erstatningen fastsættes efter lovens § 8. Unge under uddannelse er omfattet af § 8, selv om de har indtægter ved deltidsbeskæftigelse, hvis uddannelsen på rimelig vis søges gennemført. Hvis der gennemføres en uddannelse, hvor der gives løn i uddannelsesstiden, skal erstatningen derimod fastsættes efter § 7, stk. 2. Arbejdsløse er ikke omfattet af § 8, idet en arbejdsløs, så længe ledigheden varer, ikke har mulighed for at »udnytte erhvervsevnen« (lovens udtryk).

Arbejdsgruppen foreslår som ovenfor nævnt, at fastsættelsen af erhvervsevnetabet ikke længere skal ske på stationærtidspunktet, men på det tidspunkt, hvor det er muligt midlertidigt eller endeligt at vurdere skadelidtes fremtidige erhvervsevne. Det foreslås i sammenhæng hermed, at der ligesom efter arbejdsskadesikringsloven skal tages hensyn til revalideringsmulighederne mv.

Der henvises til betænkningen side 63 ff.

Justitsministeriet er enig i, at der ved fastsættelse af erhvervsevnetabet bør tages hensyn til mulighederne for revalidering, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

For så vidt angår bestemmelsen i lovens § 8 peger arbejdsgruppen på, at der kan være stor forskel på méngraden, som bygger på en lægelig vurdering, og erhvervsevnetabsprocenten, som bygger på en økonomisk vurdering af de fremtidige indtægtsmuligheder. Kravet om en méngrad på mindst 15 procent medfører i visse tilfælde, at en person ikke kan få erhvervsevnetabsstatning, skønt den pågældende faktisk har mistet en betydelig del af sin arbejdssevne.

Arbejdsgruppen foreslår på denne baggrund, at anvendelsesområdet for reglen i erstatningsansvarslovens § 8 begrænses, således at den medicinske méngrad fremover kun anvendes som kriterium, hvor andet ikke er muligt. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at reglen fremover kun skal omfatte børn, for hvem det på grund af lav alder ikke er muligt at opstille en erhvervsprognose. Som aldersgrænse foreslås 15 år, idet det i almindelighed ikke er muligt at fastslå erhvervsevnetabet for børn, som endnu ikke har afsluttet deres grundskoleforløb. Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at man anvender en standardårsløns til at udregne erhvervsevnetabsstatningen efter § 8 i stedet for som hidtil at fastsætte erstatningen som en procentdel af méngodtgørelsen. Endvidere foreslås selve beregningsmetoden ændret, så fremgangsmåden – men ikke de faktorer, der indgår i beregningen – kommer til at svare til den, der i øvrigt anvendes efter lovens §§ 5 – 7, dvs. at beregningen sker ved at gange méngraden med standardårslønnen og herefter gange med kapitaliseringsfaktoren, jf. pkt. 4.1.3. nedenfor.

Den gældende grænse, hvorefter der alene ydes erstatning efter § 8, hvis méngraden er på mindst 15 procent, kan som nævnt føre til urimelige resultater i tilfælde, hvor en skade med en begrænset méngrad fører til et betydeligt erhvervsevnetab. Arbejdsgruppen foreslår, at grænsen nedsættes til 5 procent – svarende til grænsen for méngodtgørelse – således at kun de absolut bagatelagte skader bliver undtaget.

Der henvises til betænkningen side 66.

Justitsministeriet er enig i arbejdsgruppens synspunkter, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 7 (ændring af lovens § 8), og bemærkningerne hertil.

4.1.3. Erstatningernes og godtgørelsernes størrelse

Pr. 1. januar 2001 gælder følgende erstatningsbeløb mv. efter erstatningsansvarsloven: Højeste erhvervsevnetabsstatning (ved 100 procent erhvervsevnetab og en årsløns på 602.000, som er den maksimale årsløns, der kan lægges til grund, jf. lovens § 7, stk. 3) er på 3.612.000 kr. Den højeste erstatning efter lovens § 8 er 1.376.000 kr. Den højeste forsørgertabsstatning er 1.083.600 kr., og mindstebeløbet er 386.500 kr., jf. lovens § 13. Méngodtgørelsen (lovens § 4) udgør som udgangspunkt 3.440 kr. pr. méngrad, svarende til 344.000 kr. ved en méngrad på 100 procent. Godtgørelsen for svie og smerte (lovens § 3) udgør 80 kr. pr. oppegående sygedag og 180 kr. pr. sengeliggende dag.

Erhvervsevnetabsstatningen fastsættes som et kapitalbeløb ved at gange skadelidtes årsløns (normalt årslønnen i det forudgående år) med en kapitaliseringsfaktor på 6 og derefter gange med erhvervsevnetabsprocenten (den procentuelle fremtidige indtægtsnedgang). Ved kapitaliseringen udregnes nutidsværdien af indtægter, som ville være kommet løbende til udbetaling i en årrække fremover, og sigtet er, at det afkast, som den skadelidte kan opnå ved sædvanlig anbringelse af midlerne, skal kompensere for det fremtidige indtægtstab. Lovens bestemmelse om en fast kapitaliseringsfaktor bygger på den almindelige rentefod sammenholdt med det antal år, hvor skadelidte kunne have forventet en højere indtægt (løbetiden). Ved en høj rentefod skal kapitaliseringsfaktoren være lav og omvendt, og da kapitaliseringsfaktoren er fast, er der behov for regler om nedsættelse af erstatningen på grund af alder, idet ældre skadelidte ellers ville få en relativt større erstatning end yngre skadelidte. Erhvervsevnetabsstatningen nedsættes efter loven med 8½ procent for hvert år skadelidte var ældre end 55 år ved skadens indtræden. Der ydes således som hovedregel ikke erhvervsevnetabsstatning, hvis skadelidte var fyldt 67 år, men dette kan dog fraviges helt eller delvis, hvis det må antages, at den skadelidte ville have været erhvervsaktiv også efter det 67. år.

Loven indeholder også regler om nedsættelse af méngodtgørelsen. Nedsættelsen sker med 5 procent for hvert år, skadelidte var ældre end 59 år ved skadens indtræden, dog ikke yderligere efter det 69. år, hvor der tilkommer skadelidte halvdelen af fuld méngodtgørelse. Baggrunden for denne regel er, at ældre skadelidte normalt skal leve med ménen i kortere tid end yngre skadelidte.

I en af de betænkninger, som den gældende lov bygger på (betænkning nr. 976/1983 om udmåling af erstatning ved personskade og tab af forsørger), blev det

foreslået, at kapitaliseringsfaktoren skulle fastsættes administrativt og svare til den nominelle markedsrente (den effektive obligationsrente), og at løbetiden normalt skulle fastsættes som forskellen mellem alderen på skadestidspunktet og 67 år reduceret med den statistiske dødelighedssandsynlighed (udtrykt i de såkaldte »dødelighedstavler« udarbejdet af den daværende Statsanstalten for Livsforsikring).

Loven indeholder imidlertid en enklere løsning med en fast kapitaliseringsfaktor, navnlig med henblik på at undgå, at faktoren og dermed erstatningernes størrelse eventuelt skal ændres hyppigt inden for kortere perioder som følge af udsving i renten. Tildels som modvægt til den ret lave faktor på 6 skal der efter loven ikke foretages fradrag for andre ydelser, der kommer til udbetaling som følge af skaden – f.eks. forsikringer og sociale ydelser.

Arbejdsgruppen har undersøgt reglerne i de øvrige nordiske og en række andre lande og anfører (betænkningen side 43 f og 303 ff), at en generel sammenligning mellem det danske og udenlandske erstatningsniveau er vanskelig, fordi en række centrale regler er meget forskellige fra land til land – det gælder bl.a. reglerne om samspillet mellem erstatninger og andre ydelser, som skadelidte modtager i anledning af skaden, herunder sociale ydelser og forsikringsydelser, samt reglerne om beskatning af erstatningsbeløb mv. og om muligheden for at udmåle erstatningsbeløb som løbende erstatninger.

Arbejdsgruppen anfører, at der i lyset af renteutviklingen mv. siden vedtagelsen af den gældende lov er behov for at forhøje den faste kapitaliseringsfaktor, men at der fortsat ikke er grundlag for at udarbejde kapitaliseringstabeller, der meget detaljeret afhænger af skadelidtes alder. Arbejdsgruppen finder endvidere, at den gældende ordning, hvorefter sociale ydelser, pensioner og forsikringer som hovedregel ikke fradrages i erstatning eller godtgørelse, bør bevares – også i lyset af, at erstatninger efter erstatningsansvarsloven for erhvervsevnetab mv. normalt heller ikke indgår i beregningsgrundlaget for retten til sociale ydelser (bortset fra retten til social pension, hvor grænsen for, hvor meget der kan tjenes uden nedsættelse af pensionen, imidlertid er forholdsvis høj).

Arbejdsgruppen anfører, at den samfundsøkonomiske udvikling har medført, at forudsætningerne bag fastsættelsen af kapitalfaktoren til 6 i 1984 ikke længere holder stik. I 1984 var den lange obligationsrente således ca. 14 procent, mens den i dag er ca. 7,5 procent. En skadelidt, der anbringer sin erhvervsevnetaberstatning i obligationer, vil således i dag

opnå et væsentligt lavere afkast, end hvad der var forudsat ved fastsættelsen af kapitalfaktoren i 1984.

Arbejdsgruppen foreslår på denne baggrund, at kapitalfaktoren forhøjes fra 6 til 10. Med forhøjelsen kompenseres der for den nedgang i renteniveauet, som er sket siden 1984. Arbejdsgruppen foreslår tilsvarende forhøjelser af mén godtgørelsen og af minimumsbeløbet for forsørgertaberstatning. Den højeste erhvervsevnetaberstatning vil efter arbejdsgruppens forslag udgøre 6.020.000 kr. (en stigning på knap 2,5 mio. kr.), mens mén godtgørelsen ved en méngrad på 100 procent vil udgøre 573.500 kr. mod 344.000 kr. i dag. Størrelsen af forsørgertaberstatningen til ægtefæller og samlever vil blive tilsvarende forhøjet. Minimumsbeløbet for forsørgertaberstatning foreslås forhøjet fra 386.500 kr. til 644.000 kr.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere en ændring af reglerne om nedsættelse af erstatning og godtgørelse på grund af alder, således at nedsættelsen sker fra et tidligere alderstrin og mere jævnt end efter de gældende regler. Formålet hermed er bl.a. at bringe nedsættelsesreglerne i bedre overensstemmelse med yngre og ældre skadelidtes reelle tab.

Der henvises til betænkningen side 72 ff.

På baggrund af de ændringer, der er sket i renteniveauet siden erstatningsansvarslovens ikrafttræden, er Justitsministeriet enig i, at erstatnings- og godtgørelsesniveauet bør forhøjes som foreslået af arbejdsgruppen for fortsat at sikre de skadelidte en rimelig kompensation for det lidte tab.

Den gældende ordning med én fast kapitaliseringsfaktor er indarbejdet i praksis og giver mulighed for en enkel og hurtig erstatningsberegning. Justitsministeriet er enig i, at der er behov for at differentiere erstatningerne mere end i dag, og at dette uden at ændre lovens systematik kan ske på hensigtsmæssig måde ved at opretholde en fast kapitaliseringsfaktor og ændre nedsættelsesreglerne som foreslået af arbejdsgruppen.

Lovforslaget er således udformet i overensstemmelse med arbejdsgruppens forslag. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3, 5 og 7–9, og bemærkningerne hertil.

4.1.4. Genoptagelse af afsluttede sager

Efter arbejdsskadesikringsloven er der en vidtgående adgang til genoptagelse af trufne afgørelser, og det sker ofte i praksis. Denne ordning er mulig, fordi erstatning for erhvervsevnetab efter arbejdsskadesikringsloven i vid udstrækning fastsættes som løbende erstatninger, der senere kan reguleres op eller ned, og som i øvrigt reguleres i takt med den almindelige lønudvikling.

Efter erstatningsansvarsloven udbetales erstatning og godtgørelse derimod som kapitalerstatninger, og der er derfor et væsentligt større behov for at træffe afgørelser, der ikke senere skal revideres.

Efter lovens § 11 kan en afsluttet sag om godtgørelse for varigt mén eller erstatning for erhvervsevnetab genoptages på skadelidtes begæring, hvis der indtræder uforudsete ændringer i skadelidtes helbredstilstand, således at skadelidtes méngrad eller erhvervsevnetabsprocent må antages at være væsentlig højere end først antaget. Ved genoptagelse af sagen kan spørgsmålet om méngraden og erhvervsevnetabsprocenten på ny begæres forelagt for Arbejdsskadestyrelsen efter bestemmelsen i § 10.

Hvis erhvervsevnetabsprocenten viser sig at være højere end først antaget, men dette ikke skyldes ændringer i helbredstilstanden, kan sagen således ikke genoptages.

Reglen i lovens § 11 omfatter alene afgørelser om erstatning for varige følger af skaden (erstatning for varigt mén og erhvervsevnetab).

Den begrænsede adgang til at genoptage erstatningssager efter erstatningsansvarslovens § 11 er navnlig blevet kritiseret for at modvirke bestræbelserne på at fastholde flest mulige skadelidte på arbejdsmarkedet, jf. herved betænkningen side 68.

Det kan således anføres, at bestemmelsen medfører en urimelig forskelsbehandling mellem de skadelidte, der forsøger at fastholde deres tilknytning til arbejdsmarkedet, og de skadelidte, der med det samme opgiver deres arbejde.

For den, der fortsætter med at arbejde, vil erhvervsevnetabet ofte blive fastsat til mindre end 15 procent, således at den skadelidte ikke får nogen erhvervsevnetabsberstatning, jf. erstatningsansvarslovens § 5, stk. 3. Hvis den pågældende efter få år må konstatere, at han eller hun alligevel ikke er i stand til at opretholde en væsentlig og varig tilknytning til arbejdsmarkedet, kan sagen ikke genoptages, idet der ikke er indtrådt uforudsete ændringer i den pågældendes helbredstilstand. Den, der straks opgiver tilknytningen til arbejdsmarkedet, har derimod mulighed for med det samme at få erstattet det fulde erhvervsevnetab.

Arbejdsgruppen foreslår på denne baggrund, at adgangen til at genoptage sager om erstatning for varige følger udvides, således at ikke kun ændringer i helbredstilstanden kan begrunde, at sagen genoptages, og således, at genoptagelsesadgangen også for de varige skaders vedkommende kommer til at svare til, hvad der følger af almindelige processuelle grundsætninger om materiel retskraft. Genoptagelse skal således efter arbejdsgruppens forslag være betinget af, at de fakti-

ske omstændigheder ændrer sig væsentligt i forhold til dem, der blev lagt til grund ved sagens afgørelse. En ændret vurdering af erhvervsevnetabet, f.eks. fordi det viser sig, at den pågældende alligevel ikke kan bevare sin tilknytning til arbejdsmarkedet, vil dermed også kunne føre til genoptagelse.

Efter arbejdsgruppens forslag skal det fortsat kun være skadelidte, der kan begære sagen genoptaget.

Arbejdsgruppen foreslår, at en sag ikke skal kunne kræves genoptaget alene med henblik på yderligere erstatning for helbredelsesudgifter og andet tab eller yderligere godtgørelse for svie og smerte. Disse erstatningsposter skal efter forslaget kun kunne ændres, hvis sagen genoptages vedrørende andre poster, og kun hvis der er sket uforudsete ændringer i skadelidtes helbredstilstand.

Det foreslås endvidere, at retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ikke skal kunne genopstå, hvis der tidligere er fastsat en erhvervsevnetabsprocent på 15 eller derover, idet den skadelidte i så fald på genoptagelsestidspunktet vil være overgået fra erstatning for midlertidigt tab (tabt arbejdsfortjeneste) til erstatning for varigt tab (erhvervsevnetab).

Der henvises til betænkningen side 68 ff.

Justitsministeriet er enig i, at hensynet til så vidt muligt at fastholde de skadelidtes tilknytning til arbejdsmarkedet taler for at lempe den gældende genoptagelsesregel i § 11. Hensynet til de skadelidte taler også for, at erstatningssager bør kunne genoptages i tilfælde, hvor der er udbetalt en vis erhvervsevnetabsberstatning, men hvor det efter nogen tid viser sig, at erhvervsevnetabet – selv om helbredstilstanden er uændret – er væsentligt større end først antaget.

Det er fortsat et væsentligt hensyn, at erstatningssager bør afsluttes endeligt inden for rimelig tid. Med arbejdsgruppens forslag om ophævelse af stationærtidspunktet og indførelse af en mulighed for at træffe midlertidige afgørelser om erhvervsevnetabet, skabes imidlertid en retstilstand, der sikrer, at der i langt de fleste tilfælde træffes materielt rigtige afgørelser allerede første gang, således at behovet for at genoptage sager om erstatning for varige følger vil blive mindre.

Justitsministeriet kan på den anførte baggrund tiltræde arbejdsgruppens forslag om en udvidelse af genoptagelsesadgangen for så vidt angår de varige skader, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Justitsministeriet er endvidere enig med arbejdsgruppen i, at der er behov for i loven at regulere adgangen til genoptagelse også for så vidt angår erstatning for midlertidige følger af skaden. Der bør ikke kunne blive tale om genoptagelse af et betydeligt antal

sager om mindre beløb, f.eks. i tilfælde hvor det efterfølgende viser sig, at helbredelsesudgifterne bliver større end forventet.

Det foreslås således i overensstemmelse med arbejdsgruppens forslag, at en erstatningssag ikke kan genoptages alene for at rejse yderligere krav om erstatning for helbredelsesudgifter og andet tab eller godtgørelse for svie og smerte, og at en forhøjelse af disse poster kun skal kunne ske, hvis der er indtrådt væsentlige uforudsete ændringer i helbredstilstanden.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 7 (ændring af lovens § 11), og bemærkningerne hertil.

4.1.5. Regulering og forrentning af erstatningsbeløb mv.

Efter erstatningslovens § 15 reguleres en række beløb i loven årligt med 2,0 procent tillagt tilpasningsprocenten for det pågældende finansår. Justitsministeren bekendtgør hvert år, hvilke reguleringer der skal finde sted.

Erstatnings- og godtgørelsesbeløb fastsættes på grundlag af de beløb, der i henhold til reguleringsreglen i stk. 1 var gældende på tidspunktet for skadens indtræden, jf. lovens § 15, stk. 3. Det er således skadestidspunktet, der er afgørende for beregningen af godtgørelse for varigt mén samt erstatning for erhvervsevnetab og for tab af forsørger, og dermed bliver det uden betydning for erstatningens størrelse, om sagens afgørelse trækker ud. Selv om beløbene er reguleret opad, før sagen bliver afgjort, medfører dette ikke en større erstatning eller godtgørelse til den skadelidte.

Efter skadestidspunktet har den skadelidte imidlertid krav på rente af godtgørelse for svie og smerte, godtgørelse for varigt mén, erstatning for erhvervsevnetab og erstatning for tab af forsørger. Forrentningen sker fra skadestidspunktet til betaling sker, jf. lovens § 16. Herved opnår den skadelidte en vis kompensation for, at erstatnings- og godtgørelsesbeløbene ikke reguleres efter skadestidspunktet, men i modsætning til erstatnings- og godtgørelsesbeløbene er renten af disse skattepligtig. Erstatnings- og godtgørelseskrav, der ikke omfattes af § 16, kan kræves forrentet efter de almindelige regler i renteloven.

Samspillet mellem reguleringsreglen i § 15 og rentereglen i § 16 har givet anledning til retssager om, i hvilket omfang der kan kræves renter i de såkaldte differencesager, dvs. arbejdsskadesager, hvor arbejdsgiveren også er erstatningsansvarlig efter almindelige regler, således at den skadelidte både har krav på ydelse efter arbejdsskadesikringsloven og krav mod arbejdsgiveren efter reglerne i erstatningsansvarsloven.

I differencesager nedsættes kravet efter erstatningsansvarsloven i det omfang, der er betalt eller er pligt til at betale erstatning efter arbejdsskadesikringsloven, jf. § 59 i arbejdsskadesikringsloven. Ydelserne efter arbejdsskadesikringsloven fradrages, før der beregnes rente efter erstatningsansvarslovens § 16, og det medfører, at den skadelidte får en lavere kompensation, fordi der kun beregnes renter fra skadestidspunktet af den del af kravet efter erstatningsansvarsloven, der overstiger ydelsen efter arbejdsskadesikringsloven. Havde skaden ikke været omfattet af arbejdsskadesikringsloven, ville der have været beregnet renter af det fulde krav.

Bla. for at undgå disse problemer foreslår arbejdsgruppen, at reglerne ændres, således at erstatning og godtgørelse efter erstatningsansvarsloven udmåles i overensstemmelse med de regulerede beløb, der gælder på udbetalingstidspunktet. Beløbene reguleres dermed, mens sagen behandles, og rentereglerne får alene betydning for tiden fra den seneste regulering indtil udbetalingstidspunktet.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at der indføres en ny fristregel for renteberegningen svarende til princippet i forsikringsaftalelovens § 24, hvorefter krav mod et forsikringsselskab om betaling af forsikringsydelsen forrentes med virkning fra udløbet af en vis frist efter det tidspunkt, hvor selskabet har været i stand til at indhente de oplysninger, der er nødvendige for at bedømme berettigelsen og størrelsen af kravet. Arbejdsgruppen foreslår, at fristen fastsættes til 1 måned, således at skadevolderen får en rimelig tid til at anmelde erstatningskravet over for sit forsikringsselskab, som efter reglen i forsikringsaftalelovens § 24 har 14 dage efter anmeldelsen til at udbetale beløbet.

Der henvises til betænkningen side 77 ff.

Justitsministeriet er enig i, at en regel om, at erstatningsbeløbene reguleres, mens erstatningssagen verserer, vil kunne løse det særlige renteproblem i differencesagerne, som arbejdsgruppen har beskrevet, jf. ovenfor. Hvis behandlingen af erstatningssagen strækker sig over en vis periode, kan det desuden forekomme mere nærliggende at fastsætte erstatningsbeløbene på grundlag af de senest regulerede beløb i stedet for beløbene på et måske langt tidligere skadestidspunkt.

Justitsministeriet kan på den baggrund tilslutte sig arbejdsgruppens forslag om, at erstatningsbeløbene reguleres under sagens behandling, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Arbejdsgruppens forslag går som nævnt ud på, at de regulerede takster på udbetalingstidspunktet skal an-

vendes. Under høringen over arbejdsgruppens betænkning er der blevet peget på, at dette skæringstidspunkt kan være u hensigtsmæssigt som skillelinie i tilfælde, hvor erstatningen udbetales af en anden end den, der fastsætter erstatningen. Reguleres taksterne i perioden mellem erstatningens fastsættelse og udbetaling, vil der således skulle foretages en ny erstatningsberegning på grundlag af de regulerede beløb. Desuden sker reguleringen for tiden med en lavere procentsats end forrentningen, og arbejdsgruppens forslag vil derfor kunne medføre, at der samlet skal betales et mindre beløb (inklusive renter), hvis erstatningen først udbetales efter næste regulering, end hvis beløbet udbetales straks.

For at undgå, at denne situation kan opstå, er lovforslaget udformet således, at erstatning og godtgørelse i stedet fastsættes på grundlag af de regulerede beløb, der gælder på det tidspunkt, hvor forrentningen af kravet begynder, jf. nedenfor.

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens forslag om at ændre lovens renteregulering, således at erstatnings- og godtgørelsesbeløb kan kræves forrentet fra 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse. Forrentningen sker ligesom efter den gældende lov med rentelovens morarentesats.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 11 – 14, og bemærkningerne hertil.

4.1.6. Overgangsbeløb til efterladte

Efter erstatningsansvarslovens § 12 skal der ved dødsfald betales erstatning for rimelige begravelsesudgifter og erstatning for tab af forsørger. §§ 13 og 14 indeholder regler om beregningen af forsørgertabserstatning til afdødes ægtefælle eller samlever og til afdødes børn. Der kan efter § 12 ydes erstatning for tab af forsørger til andre, f.eks. til stedbørn og forældre, hvis der har været en faktisk forsørgelse fra afdødes side. Loven indeholder regler om nedsættelse af erstatningen på grund af afdødes alder.

Det er uafklaret, i hvilket omfang andre udgifter som følge af dødsfaldet, f.eks. flytteudgifter og udgifter til hushjælp, kan kræves erstattet.

Arbejdsskadesikringsloven indeholder den regel om, at der ud over forsørgertabserstatning mv. kan udbetales et overgangsbeløb, som pr. 1. januar 2001 udgør 108.000 kr., til en af de efterladte, jf. lovens § 35. Overgangsbeløbet skal dække de forskellige uforudsete udgifter, som et dødsfald ofte medfører, men beløbet udbetales uanset den efterlevendes faktiske om-

kostninger i de enkelte tilfælde. Beløbet udbetales normalt til en efterladt ægtefælle eller – hvis afdøde ikke var gift – til en samlever, hvis samlivet havde bestået mindst 2 år på tidspunktet for dødsfaldet. I begge tilfælde er det en betingelse, at afdøde og efterladte levede sammen, da dødsfaldet indtraf. Er der hverken en ægtefælle eller samlever, som er berettiget til overgangsbeløbet, kan beløbet under særlige omstændigheder udbetales til en anden efterladt person, f.eks. til en samlever, hvor samlivet har været mindre end 2 år, eller til forældre, børn eller andre nærtstående.

De gældende regler i erstatningsansvarsloven om nedsættelse af forsørgertabserstatning på grund af afdødes alder indebærer, at der ikke udbetales forsørgertabserstatning til en efterlevende ægtefælle eller samlever, hvis afdøde var fyldt 67 år og ikke var erhvervsaktiv. Dette kan opleves som urimeligt, idet den efterladte, selv om afdøde ikke havde en erhvervsindtægt, ofte vil stå i en fuldstændig ændret økonomisk situation efter dødsfaldet. Der kan f.eks. være tale om, at den efterlevende som følge af mistede pensionsindtægter fra den afdøde bliver nødt til at flytte til en anden (billigere) bolig.

Arbejdsgruppen foreslår på denne baggrund, at der i erstatningsansvarsloven indsættes en regel om overgangsbeløb i overensstemmelse med princippet i arbejdsskadesikringsloven.

Arbejdsgruppen foreslår, at bestemmelsen udformes således, at afgrænsningen af, hvem der som »ægtefælle« eller »samlever« har krav på beløbet, svarer til den afgrænsning, der gælder efter lovens § 13 om forsørgertabserstatning. Det kræves således bl.a. ikke som efter arbejdsskadesikringsloven, at ægtefællerne skal have været samlevende på tidspunktet for dødsfaldet.

Der henvises til betænkningen side 78 ff.

Et passende overgangsbeløb vil kunne dække de mere eller mindre dokumenterbare udgifter, der som regel er forbundet med en ægtefælles eller samlevers død, f.eks. udgifter til flytning, udgifter til bistand i hjemmet og begravelsesudgifter. Det kan også forekomme mindre rimeligt, at udbetaling af et sådant overgangsbeløb i dag er begrænset til tilfælde, hvor dødsfaldet skyldes en arbejdsskade. Justitsministeriet kan på denne baggrund tilslutte sig arbejdsgruppens forslag om at indføre et overgangsbeløb til afdødes ægtefælle eller samlever eller i særlige tilfælde til andre efterladte.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10 (den forelåede § 14 a), og bemærkningerne hertil.

4.1.7. Erstatning for helbredelsesudgifter og andet tab

Efter erstatningsansvarslovens § 1, stk. 1, ydes der bl.a. erstatning for helbredelsesudgifter og andet tab. Erstatningsposten »helbredelsesudgifter« dækker i første række udgifter til rimelige og nødvendige foranstaltninger med henblik på eller i forbindelse med skadelidtes helbredelse. Omfattet er navnlig udgifter til sygehusophold og rekreation, udgifter til transport til og fra sygehuse mv., kørestol, særligt syet fodtøj samt læge- og tandlægeudgifter.

Udtrykket »andet tab« omfatter udgifter, som skadelidte har i tiden umiddelbart efter skaden, men hvis størrelse og sammenhæng med skaden måske vanskeligt kan dokumenteres. Denne erstatningspost dækker bl.a. erstatning for forsinket uddannelse mv. Udtrykket omfatter f.eks. også fremtidige forventede udgifter til fornyelse af proteser, yderligere behandling mv., uanset om der kan siges at være tale om egentlige helbredelsesudgifter.

Ved opgørelsen af skadelidtes tab fradrages sociale ydelser og andre ydelser – f.eks. udbetaling fra en privat sygeforsikring – der tilkommer skadelidte som følge af skaden, og som går til afholdelse af ovennævnte faktiske udgifter.

Skadelidtes tilstand kan være af en sådan art, at der bliver et længerevarende eller varigt behov for afholdelse af udgifter som følge af skaden, f.eks. udgifter til medicin eller proteser. Det er efter de gældende regler ikke fuldt afklaret, hvordan erstatningen skal udmåles og eventuelt kapitaliseres, når der er tale om løbende fremtidige udgifter. Viser det sig senere, at der er behov for yderligere behandling, og er der ikke er taget højde herfor ved erstatningsfastsættelsen (f.eks. ved kapitalisering), kan den skadelidte som udgangspunkt rejse krav om yderligere erstatning.

Lovudkastet fra arbejdsgruppens flertal indeholder ikke regler om beregningen af erstatning for helbredelsesudgifter og andet tab, mens professor, dr. jur. Bo von Eyben i sin mindretalsudtalelse har anført, at spørgsmålet bør reguleres i loven. Også i forbindelse med høringen over betænkningen er det blevet anført, at der kan være behov for at afklare retsstillingen med hensyn til udmåling af denne erstatningspost.

Justitsministeriet er enig i, at det vil være hensigtsmæssigt at afklare retsstillingen med hensyn til spørgsmålet om, i hvilket omfang og hvordan erstatning for løbende fremtidige udgifter skal kapitaliseres.

Det foreslås på den baggrund, at der indsættes en ny bestemmelse i loven, hvorefter fremtidige helbredelsesudgifter og andet fremtidigt tab som følge af skaden erstattes som et kapitalbeløb.

Det foreslås, at der højst kan udbetales en erstatning svarende til den forventede gennemsnitlige årlige udgift ganget med 10. Skal udgifterne afholdes i mindre end 10 år, vil den skadelidte således få samtlige udgifter dækket som et engangsbeløb.

Der tilsigtes med forslaget ingen ændringer med hensyn til, hvilke erstatningsposter der kan kræves erstattet som helbredelsesudgifter og andet tab, jf. lovens § 1, stk. 1 (som ikke ændres). Der tilsigtes heller ingen ændring med hensyn til fradrag for andre ydelser, som skadelidte modtager til dækning af de pågældende udgifter, jf. ovenfor.

Efter den foreslåede § 11, stk. 3 (lovforslagets § 1, nr. 7), vil eventuelle senere krav om yderligere erstatning kun kunne rejses, hvis betingelserne for genoptagelse af en eller flere andre erstatningsposter er opfyldt, og kun, hvis der foreligger væsentlige uforudsete ændringer i skadelidtes helbredstilstand.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

4.1.8. Godtgørelse for svie og smerte

Godtgørelse for svie og smerte kompenserer navnlig for den fysiske lidelse, der er en følge af skaden. Godtgørelsen ydes efter lovens § 3 med faste takster pr. dag, som afhænger af, om den skadelidte er sengeliggende eller ej. Pr. 1. januar 2001 er taksterne 180 kr. for hver dag, den skadelidte er sengeliggende, og 80 kr. for hver dag, den skadelidte er syg uden at være sengeliggende.

Overstiger godtgørelsen 26.000 kr., kan de nævnte beløb fraviges, og der er således mulighed for skønsmæssig fastsættelse ved længere sygeperioder.

Godtgørelsen ydes fra skadens indtræden, og indtil den skadelidtes helbredstilstand er blevet stationær. I retspraksis er der dog ydet godtgørelse også efter stationærtidspunktet i et tilfælde, hvor helbredstilstanden var stationær straks fra ulykkestidspunktet, jf. betænkningen side 84.

Der kan som hovedregel kun ydes godtgørelse, så længe den skadelidte er »syg«, dvs. er sygemeldt og undergivet en vis form for behandling, enten ved læge eller på anden måde, f.eks. genoptræning. Selv om den skadelidte ikke er syg, kan der i særlige tilfælde ydes godtgørelse for svie og smerte, f.eks. hvis skaden midlertidigt generer de normale legemsfunktioner, uden at skadelidte kan siges at være syg.

Arbejdsgruppen foreslår, at stationærbegrebet udgår af lovens § 3, således at godtgørelse for svie og smerte skal ydes, så længe den skadelidte er syg, og med mulighed for i særlige tilfælde at tilkende godtgørelse, selv om den skadelidte ikke er syg. Med op-

F. t. l. vedr. erstatningsansvar mv.

hævelsen af stationærtidspunktet præciseres det, at der også kan ydes godtgørelse for svie og smerte i tilfælde, hvor helbredstilstanden er stationær straks på skadestidspunktet.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at bestemmelsen forenkles således, at sondringen mellem sengeliggende og oppegående sygedage ophæves og erstattes af én takst for godtgørelse for svie og smerte. Sondringen mellem sengeliggende og oppegående kan forekomme mindre relevant ved en vurdering af, hvilken fysisk lidelse en skade påfører den skadelidte.

Arbejdsgruppen foreslår desuden, at der fastsættes et maksimumbeløb for svie- og smertegodtgørelse på 50.000 kr. Det svarer til, hvad der antages at gælde i dag, jf. betænkningen side 83.

Der henvises til betænkningen side 83 ff.

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens synspunkter, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3 (ændring af lovens § 3), og bemærkningerne her til.

4.1.9. Tortgodtgørelse

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, betale den forurettede godtgørelse for tort. »Tort« er navnlig en krænkelse af selv- og æresfølelsen, dvs. en persons opfattelse af eget værd og omdømme. I praksis ydes der navnlig tortgodtgørelse efter erstatningsansvarsloven for ærekrænkelser mv., frihedsberøvelse og sædelighedsforbrydelser. Tortgodtgørelse udmåles under hensyn til krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt.

Ved voldtægt eller voldtægtslignende forbrydelser lægges der ved udmålingen af godtgørelsens størrelse bl.a. vægt på, om forbrydelsen blev fuldført, om der er anvendt vold i større eller mindre omfang, om forurettedes børn eller andre nære pårørende har overværet forbrydelsen, om voldtægten mv. har været mere end ganske kortvarig, om forurettede var meget ung eller gammel, om forbrydelsen har medført en særlig ydmygelse af forurettede, om forurettede på grund af gerningsmandens forhold har skullet igennem en særligt belastende efterforskning, om forurettede har været nødt til permanent eller midlertidigt at skifte bolig, og om forurettede på grund af forbrydelsen har modtaget behandling/terapi.

Der er en omfattende retspraksis vedrørende udmåling af tortgodtgørelse ved sædelighedsforbrydelser. Det aktuelle udmålingsniveau kan i hovedtræk beskrives således, at der i »normale« tilfælde af fuldført

voldtægt ydes en godtgørelse på 30.000 kr. Ved meget grove tilfælde kan godtgørelsen stige op til 35.000 kr. og i ganske særlige tilfælde (f.eks. hvis flere gerningsmænd har deltaget) op til 40.000 – 45.000 kr. eller højere. Ved forsøg på voldtægt er godtgørelsen normalt på 15.000 – 20.000 kr., bl.a. afhængigt af, hvor langt gerningsmanden er kommet i sit forsøg på at tiltvinge sig samleje med ofret, samt forholdets grovhed i øvrigt. Ved incest med mindreårige udmåles tortgodtgørelsen som regel til mindst 10.000 kr., efter omstændighederne dog til et noget højere beløb.

Arbejdsgruppen finder, at de godtgørelsesbeløb, der i praksis udmåles ved sædelighedsforbrydelser mv., formentlig ofte kan opleves som urimeligt lave, når de ses i lyset af den krænkelse, den forurettede har været udsat for. En sædelighedsforbrydelse kan i særlig grad virke krænkende for forurettede.

Arbejdsgruppen foreslår på denne baggrund, at der til § 26 føjes en ny bestemmelse, hvorefter det ved fastsættelse af tortgodtgørelsen kan tillægges særlig vægt, at krænkelsen er begået ved en overtrædelse af straffelovens kapitler 23 – 24, dvs. forbrydelser mod kønssædeligheden og forbrydelser i familieforhold, herunder navnlig incest. Der bør efter arbejdsgruppens opfattelse med baggrund heri som udgangspunkt sigtes mod en fordobling af godtgørelsesbeløbene i forhold til det hidtidige niveau i tilsvarende tilfælde ved sædelighedsforbrydelser mv., jf. ovenfor. Fastsættelsen af godtgørelsen skal i øvrigt fortsat ske ud fra en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i den enkelte sag.

Efter bestemmelsen i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3, finder bestemmelserne i lovens § 18, stk. 1 og 2, tilsvarende anvendelse på godtgørelse efter § 26, stk. 1 og 2. Derimod henvises der i bestemmelsen ikke til lovens § 18, stk. 3, hvorefter godtgørelseskrav kan holdes uden for formueforholdet mellem ægtefæller ved skifte i tilfælde af skilsmisse, separation eller bosondring. Der har derfor været rejst tvivl om, hvorvidt tortgodtgørelse kan holdes uden for formueforholdet i disse tilfælde.

Under hensyn til, at tortgodtgørelse efter § 26 i høj grad er et personligt betinget krav, foreslår arbejdsgruppen, at det præciseres, at denne godtgørelse ikke indgår i formuefællesskabet mellem ægtefæller ved skifte i anledning af ægteskabsophør, separation eller bosondring, jf. lovens § 18, stk. 3.

Der henvises til betænkningen side 86 ff.

Justitsministeriet er enig i arbejdsgruppens synspunkter, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse med arbejdsgruppens forslag. Der henvises til

lovforslagets § 1, nr. 15 og 16, og bemærkningerne hertil.

4.2. Offererstatningsloven

4.2.1. Fradrag for sociale ydelser mv.

Erstatning fra staten til ofre for forbrydelser er efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, subsidiær i forhold til dækning fra anden side, idet staten efter bestemmelsen ikke yder erstatning, i det omfang skaden godtgøres af skadevolder eller dækkes af ydelser efter den sociale lovgivning, løn under sygdom, pensionsydelser, private forsikringer eller andre økonomiske ydelser.

Bestemmelsen indebærer således, at ydelser fra anden side, herunder sociale ydelser, skal fratrækkes i erstatningen fra staten, hvis den pågældende ydelse helt eller delvis dækker en tabspost, der kræves erstatning for. Løn under sygdom og udbetalte sygedagpenge fra det offentlige skal f.eks. fratrækkes i en erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, mens en privat forsikring, der kommer til udbetaling ved invaliditet, skal fratrækkes i en godtgørelse for varigt mén, og førtids-pension skal fratrækkes i en erstatning for erhvervs-evnetab.

Offererstatningsloven har således alene karakter af et »socialt sikkerhedsnet«. Staten er ikke skadevolder og har ved loven alene påtaget sig at betale erstatning til ofret, når den pågældende ikke har mulighed for på anden måde at få dækket sit økonomiske tab.

Som følge af fradragreglen i offererstatningslovens § 7, og som følge af, at gerningsmanden meget ofte ikke er i stand til at betale, kan ofre for forbrydelser imidlertid i praksis opleve det således, at de i modsætning til andre skadelidte på områder, hvor det offentlige tilbyder erstatning i videre omfang, end man er forpligtet til efter de almindelige erstatningsretlige regler – f.eks. patienter på offentlige sygehuse, jf. patientforsikringsloven – ikke får fuld erstatning, eftersom sociale ydelser mv. ikke fradrages i erstatninger, der udmåles efter erstatningsansvarsloven. I praksis kan den reelle situation opleves således, at den skadelidte er bedre stillet, hvis en personskade er blevet påført ved f.eks. en trafikulykke, end hvis den samme skade er forvoldt ved en voldsforbrydelse.

Arbejdsgruppen foreslår på denne baggrund at opheve offererstatningslovens princip om, at erstatningen fra staten er subsidiær. Der bør dog fortsat bl.a. ske fradrag for udgifter, der dækkes af skadelidtes forsikring.

Der henvises til betænkningen side 89 ff.

Justitsministeriet er enig i arbejdsgruppens forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Ordningen efter offererstatningsloven vil dermed blive bragt på linje med den, der gælder på andre områder, hvor det offentlige påtager sig en erstatningspligt uden nødvendigvis at være erstatningsansvarlig efter almindelige regler, jf. navnlig patientforsikringsloven og lægemiddelstatningsloven.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

4.2.2. Krav om politianmeldelse uden unødigt ophold

Efter offererstatningslovens § 10 forudsætter erstatning efter denne lov, at overtrædelsen af straffeloven er anmeldt til politiet uden unødigt ophold, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning. Efter § 10, stk. 2, kan erstatning dog »i særlige tilfælde« ydes, selv om disse betingelser ikke er opfyldt.

Bestemmelsen skal ses i lyset af, at det efter offererstatningsloven som udgangspunkt fortsat er skadevolderen selv, der skal betale erstatning til skadelidte, og at staten kan rejse regreskrav mod skadevolderen, når staten har udbetalt erstatning.

Politiets efterforskning er nødvendig for at konstatere, om der foreligger en overtrædelse af straffeloven, og en hurtig politianmeldelse er i reglen en forudsætning for, at politiets efterforskning kan føre til opklaring af sagen og retsforfølgning af skadevolderen. Erfaringen viser, at jo hurtigere en forbrydelse anmeldes til politiet, jo større sandsynlighed er der for, at politiet pågriber gerningsmanden eller finder vidner, hvis forklaringer kan føre til pågribelse af gerningsmanden.

Kravet om hurtig politianmeldelse kan desuden medvirke til at forebygge misbrug af erstatningsordningen.

Erstatningsnævnet anser i praksis normalt en politianmeldelse inden 24 timer efter gerningstidspunktet for at være sket »uden unødigt ophold«. I nogle tilfælde ses der imidlertid bort fra denne frist. Hvis det på grund af ofrets tilstand har været umuligt at indgive politianmeldelse, regnes fristen således først fra det tidspunkt, hvor det var muligt for ofret at indgive politianmeldelse, eventuelt telefonisk. Det anses ikke i sig selv for at hindre ofret i at indgive politianmeldelse, at den pågældende er indlagt på sygehus, men bevidstløshed og anden alvorlig tilskadekomst kan forhindre ofret i straks at anmelde forbrydelsen.

Der ses bl.a. også bort fra, at politianmeldelse er sket sent, hvis der rejses tiltale, og det ved en dom over skadevolderen fastslås, at der foreligger en straffelovsovertrædelse. Det samme gælder i andre tilfæl-

de, hvor skadevolderen er kendt, men hvor der ikke rejses tiltale, f.eks. på grund af tiltalefravald.

Endvidere ses der bort fra, at politianmeldelse ikke er sket uden unødigt ophold, hvis f.eks. skadelidte med rimelighed gik ud fra, at andre ville anmelde forbrydelsen, eller hvis ofret og gerningsmanden står hinanden nær, således at det vil virke urimeligt at kræve politianmeldelse.

Erstatningsnævnet har endvidere oplyst over for arbejdsgruppen (betænkningen side 301), at man i en række nyere afgørelser efter en konkret vurdering har anerkendt krav uanset en sen anmeldelse, hvis der ikke har været berettiget tvivl om, at der var tale om en overtrædelse af straffeloven, og hvis en hurtigere anmeldelse må antages ikke at ville have gjort nogen forskel for så vidt angår politiets muligheder for at opklare sagen.

Arbejdsgruppen finder, at der må lægges betydelig vægt på de hensyn, der ligger bag kravet om politianmeldelse uden unødigt ophold, men at en for streng håndhævelse af reglen vil kunne opfattes som urimelig. Arbejdsgruppen foreslår, at formuleringen af dispensationsbestemmelsen i § 10, stk. 2, »blødes op«, således at der bliver mulighed for at fravige kravet ud fra en lidt friere vurdering end efter den gældende bestemmelse.

Der henvises til betænkningen side 95 f.

I lyset af, at afslag på erstatning fra staten ofte vil være særdeles indgribende for ofret, er Justitsministeriet enig i, at kravet om politianmeldelse uden unødigt ophold bør kunne fraviges ud fra en lidt friere konkret vurdering af forholdene i den enkelte sag. Det foreslås således i overensstemmelse med arbejdsgruppens lovudkast, at fravigelse kan ske »hvis forholdene taler for det«. Det er fortsat en betingelse for at fravige hovedreglen, at der er konkrete omstændigheder i den enkelte sag, som taler for det.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget vil generelt hæve erstatningsniveauet ved personskade med i gennemsnit godt halvdelen og vil have økonomiske konsekvenser for det offentlige, borgere og erhvervsliv.

5.1. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

5.1.1. Udgifter for det offentlige

Den foreslåede stigning i erstatningerne ved personskade vil bl.a. omfatte de erstatninger, som staten

udbetaler til ofre for forbrydelser i medfør af offererstatningsloven. Nævnet vedrørende erstatning fra staten til ofre for forbrydelser har oplyst, at det samlede udgiftsniveau hertil i 1999 var på ca. 34 mio. kr. Med en anslået generel stigning i erstatningsniveauet med halvdelen indebærer dette, at Justitsministeriets udgifter til offererstatninger vil stige med ca. 15 mio. kr. pr. år. Hertil kommer en anslået stigning på ca. 8 – 10 mio. kr. som følge af forslaget om ændring af fradragsreglen i offererstatningslovens § 7. Denne ændring indebærer, at der ikke i videre omfang end efter reglerne i erstatningsansvarsloven skal foretages fradrag i erstatningen for sociale ydelser mv., som tilfalder skadelidte i anledning af skaden. Den samlede stigning i statens udgifter til offererstatningsordningen vil således være ca. 25 mio. kr. årligt.

Lovforslaget vil endvidere medføre øgede udgifter til erstatning i medfør af patientforsikringsloven til personer, der kommer til skade i forbindelse med undersøgelse, behandling eller lignende på offentlige sygehuse mv. Patientforsikringsforeningen har oplyst, at det samlede udgiftsniveau til patientforsikringsordningen i 1999 var på ca. 114 mio. kr. Med en anslået generel stigning i erstatningsniveauet med halvdelen indebærer dette, at amternes udgifter til patientforsikringsordningen vil stige med ca. 60 mio. kr. årligt.

Hertil kommer, at Socialministeriet i lyset af de foreslåede ændringer af erstatningsansvarsloven agter at fremkomme med lovforslag om ændring af arbejdsskadesikringsloven, der, når forhøjelsen er slået fuldt igennem, forventes at ville medføre samlede merudgifter for staten og for kommuner og amter i størrelsesordenen 20 – 25 mio. kr. årligt.

De to lovforslag vil således tilsammen medføre øgede udgifter på i størrelsesordenen 105 – 110 mio. kr. årligt for det offentlige.

5.1.2. Indtægter for det offentlige

Forslaget om at forhøje erstatningsniveauet ved personskade vil føre til præmiestigninger på ansvarsforsikringer. Brancheorganisationen Forsikring & Pension har således oplyst, at lovforslaget isoleret set skønnes at ville give grundlag for præmiestigninger på normale bilforsikringer (kombinerede kasko- og ansvarsforsikringer) på gennemsnitligt 300 – 400 kr. årligt. I forhold til ansvarsforsikringsdelen anslås det, at stigningen udgør ca. 25 – 30 procent af ansvarsforsikringspræmien. Beregningerne er imidlertid behæftet med ret stor usikkerhed, og stigningen dækker over meget store variationer, idet stigningen bl.a. vil afhænge af biltype, forsikringstagerens aktuelle præmietrin mv.

Der svares afgift på 50 procent til statskassen af en række ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv., jf. lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv. Den forventede stigning i præmien på disse ansvarsforsikringer ville således som udgangspunkt medføre øgede indtægter for statskassen på i størrelsesordenen 150 – 200 kr. årligt pr. ansvarsforsikring, og disse indtægter ville overstige de forventede udgifter for det offentlige, jf. herom ovenfor under pkt. 5.1.1.

Det er imidlertid væsentligt for regeringen, at forslaget samlet set ikke fører til merindtægter for det offentlige, og det foreslås derfor at nedsætte afgiftssatserne i lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv. Afgiftssatserne foreslås nedsat således, at indtægterne til det offentlige som følge af de højere præmiebetaling er ikke overstiger det offentliges udgifter ved lovforslaget. Samlet set skønnes lovforslaget således – sammen med det kommende forslag om ændring af arbejdsskadesikringsloven – at være udgifts- og indtægtsneutralt for det offentlige.

5.1.3. Administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget skønnes ikke at have administrative konsekvenser for det offentlige.

5.2. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

5.2.1. Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget vil ikke have direkte omkostningsvirkning for erhvervslivet, men lovforslaget vil på flere områder have afledte økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

Den foreslåede forhøjelse af erstatningsniveauet vil bl.a. medføre stigninger i forsikringspræmierne. Brancheorganisationen Forsikring & Pension har således som nævnt under pkt. 5.1.2. oplyst, at lovforslaget isoleret set skønnes at ville give grundlag for præmiestigninger på normale bilforsikringer på gennemsnitligt 300 – 400 kr. årligt. Hertil kommer forsikringspræmieafgiften, der med den foreslåede nedsættelse vil udgøre ca. 60 kr. årligt pr. ansvarsforsikring. Præmierne på normale bilansvarsforsikringer skønnes således at ville stige med gennemsnitligt 360 – 460 kr. årligt. Pr. juni 2000 var der ca. 134.000 køretøjer i erhvervene. Merudgiften til bilansvarsforsikringspræmier skønnes således at ville udgøre ca. 48 – 62 mio. kr. årligt for erhvervslivet.

Lovforslaget skønnes endvidere at ville medføre merudgifter for erhvervslivet til erhvervsansvarsforsikringer. Forsikring & Pension har oplyst, at de sam-

lede erstatningsudbetalinger for så vidt angår erhvervsansvarsforsikringer skønnes at ville stige med 20 – 30 procent. Beregningerne er behæftet med stor usikkerhed, og stigningen dækker over meget betydelige variationer, bl.a. afhængig af branche.

Forsikringsoplysningen har oplyst, at bruttoerstatningsudbetalingerne for 1999 på erhvervsansvarsforsikringer (inklusive produktansvar og professionsansvar) udgjorde 532 mio. kr., mens bruttopræmieindbetalingerne udgjorde 869 mio. kr. Det er ikke muligt at udskille tallene vedrørende produkt- og professionsansvar.

Hvis det antages, at præmierne stiger i samme omfang som udbetalingerne, vil en stigning i erstatningsudbetalingerne på 20 procent medføre en forhøjelse af præmierne fra 869 mio. kr. til 1.043 mio. kr., svarende til 174 mio. kr. årligt. Det bemærkes, at tallene ikke er korrigeret for mulige forskelle i stigningstakten for så vidt angår erstatningsudbetalinger på de enkelte dele af erhvervsansvarsområdet, navnlig vedrørende produktansvar og professionsansvar. Beregningerne er bl.a. af denne grund behæftet med meget betydelig usikkerhed.

Samlet skønnes lovforslaget således at ville medføre afledte merudgifter for erhvervslivet på ca. 222 – 236 mio. kr. årligt.

Hertil kommer, at Socialministeriet som nævnt agter at fremkomme med lovforslag om ændring af arbejdsskadesikringsloven. Dette forslag forventes at ville medføre merudgifter for erhvervslivet på ca. 57 mio. kr. årligt.

5.2.2. Administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget skønnes ikke at have administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5.3. Økonomiske konsekvenser for borgerne

Som nævnt skønnes lovforslaget at ville give grundlag for præmiestigninger på bilforsikringer på gennemsnitligt ca. 360 – 460 kr. årligt. Pr. juni 2000 var der ca. 1,7 mio. privatbiler, og merudgiften til bilansvarsforsikringerne skønnes således at ville udgøre i størrelsesordenen ca. 612 – 782 mio. kr. årligt for borgerne.

Forslaget vil medføre en væsentlig forhøjelse af de erstatningsbeløb mv., der udmåles til de skadede.

5.4. Miljømæssige konsekvenser og EU-retlige aspekter

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser og indeholder ikke EU-retlige aspekter.

5.5. Lovforslagets konsekvenser i hovedtræk

Lovforslagets konsekvenser er således i hovedtræk med de nævnte store usikkerheder:

Vurdering af konsekvenser af lovforslag

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for staten	Indtægter på ca. 104 mio. kr. årligt fra afgiften på bilansvarsforsikringer	Merudgifter til offererstatningsordningen på ca. 25 mio. kr. årligt. Generel nedsættelse af satsen for afgift på bilansvarsforsikringer
Økonomiske konsekvenser for kommuner og amtskommuner	Ingen	Merudgifter på ca. 60 mio. kr. til patientforsikringsordningen. Forslaget skal DUT-forhandles med de kommunale parter
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Merudgifter til bilansvarsforsikringspræmier og erhvervsansvarsforsikringspræmier skønnes til ca. 222 – 236 mio. kr. årligt
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for borgerne	En væsentlig forhøjelse af erstatningerne til de skadelidte	Merudgifter til bilansvarsforsikringspræmier i størrelsesordenen 612 – 782 mio. kr. årligt
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Ingen EU-retlige aspekter	

Hertil kommer merudgifter for det offentlige på i størrelsesordenen 20 – 25 mio. kr. årligt samt merudgifter for erhvervslivet på ca. 57 mio. kr. årligt som følge af det kommende forslag om ændring af arbejds-skadesikringsloven.

6. Høring

Betænkning nr. 1383/2000 om revision af erstatningsansvarsloven mv. har været i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, præsidenten for Sø- og Handelsretten i København, præsidenten for Københavns Byret, præsidenterne for retterne i Århus, Odense, Aalborg og Roskilde, Den Danske Dommerforening, Foreningen af dommerfuldmægtige i Danmark, Advokatrådet, Amtsrådsforeningen, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Industri, De Samvirkende Invalideorganisationer, Det Centrale Handicapråd, Entreprenørforeningen, Finansrådet, Forbrugerrådet, Forenede Danske Motorejere, Foreningen af Politi-

mestre i Danmark, Foreningen Stop Volden, Forsikring & Pension, Frederiksberg Kommune, Håndværksrådet, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Landsforeningen af Polio-, Trafik- og Ulykkeskadede, Landsforeningen Hjælp Voldsofre, Landsorganisationen Forebyg vold, hjælp voldsramte, Landsorganisationen i Danmark, Lægemiddelindustriforeningen, Nævnet vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser, Patientforsikringsforeningen, Politidirektøren i København, Politiforbundet i Danmark, Politifuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Rigspolitechefen, Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger, Specialarbejderforbundet i Danmark og Ældre Sagen.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Bestemmelsen i § 1 a er ny og indeholder regler om, hvordan erstatning for fremtidige helbredelsesud-

gifter og andet fremtidigt tab efter erstatningsansvarslovens § 1, stk. 1, skal opgøres. De foreslåede regler vedrører alene den fremgangsmåde, der skal anvendes ved opgørelsen af erstatningen, og bestemmelsen indebærer således ingen ændringer af, hvilke udgifter der kan erstattes som helbredelsesudgifter og andet tab efter § 1, stk. 1. Bestemmelsen indebærer heller ikke nogen ændring af gældende regler om fradrag for andre ydelser, som den skadelidte modtager til dækning af de pågældende udgifter.

Om baggrunden for bestemmelsen henvises til pkt. 4.1.7. i de almindelige bemærkninger.

Efter bestemmelsen skal fremtidige helbredelsesudgifter og andet tab erstattes som et kapitalbeløb. Den skadelidtes fremtidige udgifter til medicin mv. som følge af skaden skal således erstattes med et samlet éngangsbeløb.

Er det ved sagens afgørelse klart, at udgifterne vil opføre inden for 10 år, skal erstatningen opgøres ved en sammenlægning af de forventede udgifter. Den forventede årlige udgift skal normalt fastsættes på grundlag af prisniveauet for den pågældende behandling – f.eks. medicinprisen – på tidspunktet for sagens afgørelse.

Er der tale om længerevarende eller permanente løbende udgifter, f.eks. varige medicinudgifter, skal erstatningen kapitaliseres ved at gange den forventede gennemsnitlige årlige udgift med 10. Hvis f.eks. skadelidte må forventes at skulle have udskiftet en tandprotese hvert 15. år, kapitaliseres erstatningen ved at dividere den forventede udgift til udskiftning af protesen med 15 og derefter gange med 10.

Ved permanente eller længerevarende udgifter vil det samlede udgiftsbeløb normalt blive mindre for en ældre skadelidte end for en yngre. Det foreslås derfor, at kapitaliserede erstatningsbeløb skal nedsættes efter den foreslåede § 4, stk. 2 (lovforslagets § 1, nr. 3) om nedtrækning af méngodtgørelsen som følge af skadelidtes alder.

Reglen om, at erstatningen skal udmåles som et kapitalbeløb, medfører, at der kun kan rejses krav om yderligere erstatning for sådanne udgifter, hvis betingelserne for genoptagelse efter lovens § 11 (lovforslagets § 1, nr. 7) er opfyldt.

Denne virkning indtræder dog først, når sagen er endeligt afsluttet vedrørende samtlige erstatningsposter. Omfatter erstatningssagen f.eks. krav om erstatning for helbredelsesudgifter, erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og méngodtgørelse, kan der rejses krav om yderligere erstatning for helbredelsesudgifter, indtil sagen er afsluttet for så vidt angår begge de øvrige erstatningsposter.

Der er ikke med bestemmelsen tilsigtet ændringer i fastsættelsen af erstatning for forsinket uddannelse mv., der i overensstemmelse med den hidtidige praksis forudsættes erstattet med et skønsmæssigt fastsat éngangsbeløb.

Til nr. 2

De foreslåede ændringer af § 2, stk. 1, indebærer navnlig den ændring i forhold til gældende ret, at retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i tilfælde, hvor der er lidt et varigt erhvervsevnetab, ikke længere ophører, når skadelidtes helbredstilstand er blevet stationær, men først, når det er muligt midlertidigt eller endeligt at skønne over den fremtidige erhvervsevne.

Er der ikke lidt et varigt erhvervsevnetab, vil der efter forslaget kunne kræves erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, indtil den skadelidte »kan begynde at arbejde igen«. Dette svarer til gældende ret.

Skadelidte vil have mulighed for at genvinde retten til tabt arbejdsfortjeneste, hvis sygdommen genopstår, eller hvis f.eks. en nødvendig operation først kan foretages på et senere tidspunkt, jf. Højesterets dom gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2000, side 2018, og de almindelige bemærkninger pkt. 4.1.1. Dette vil også kunne følge af den foreslåede § 11, stk. 2 (lovforslagets § 1, nr. 7) om skadelidtes adgang til at kræve genoptagelse af sagen på grund af væsentligt ændrede forhold.

Bestemmelsen i 2. pkt. drejer sig om tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om erstatning for varigt erhvervsevnetab. Hvis der lides et varigt erhvervsevnetab, skal der ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste indtil det tidspunkt, hvor det er muligt midlertidigt eller endeligt at skønne over skadelidtes fremtidige erhvervsevne. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med den foreslåede ændring af lovens § 10 (lovforslagets § 1, nr. 7), hvorefter Arbejdsskadestyrelsen skal afgive en udtalelse om erhvervsevnetabsprocenten så vidt muligt inden 1 år og senest 2 år efter fremsættelsen af anmodning herom. Udtalelsen kan være midlertidig, hvis den erhvervsmæssige situation under særlige omstændigheder ikke er afklaret. Dette svarer til retsstillingen efter arbejdsskadesikringslovens § 31, stk. 1 og 4. Om de tilfælde, hvor det kan blive aktuelt, at der afgives en midlertidig udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen, henvises til bemærkningerne nedenfor til lovforslagets § 1, nr. 4 (ændring af lovens § 5).

Foreligger der en midlertidig udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen, ophører retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Der kan imidlertid fra dette tidspunkt

kræves en foreløbig erstatning for erhvervsevnetab på baggrund af den midlertidige udtalelse, jf. den foreslåede § 16, stk. 1, 2. pkt. (lovforslagets § 1, nr. 14).

For at retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ophører, er det således efter bestemmelsen en betingelse, at det må antages, at den skadelidte vil lide et varigt erhvervsevnetab, og det forudsættes, at der skal være lidt et erhvervsevnetab, som kan danne grundlag for en erstatningsudbetaling til den skadelidte. Retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste bortfalder således ikke, hvis Arbejdsskadedestyrelsens midlertidige udtalelse er en »nul-afgørelse« (dvs. en afgørelse om, at erhvervsevnetabet er mindre end 15 procent og dermed ikke berettiger til erhvervsevnetaberstatning). Ellers ville der kunne opstå et økonomisk »huk« mellem erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og en senere erhvervsevnetaberstatning, hvis det viser sig, at erhvervsevnetabet alligevel er på 15 procent eller mere.

I de såkaldte differencesager, hvor skaden både er omfattet af arbejdsskadesikringsloven og af erstatningsansvarsloven, og hvor skadelidte kræver et overskydende beløb efter erstatningsansvarsloven, kan skadelidte i medfør af arbejdsskadesikringslovens § 59, 2. pkt., først kræve det overskydende beløb betalt, når arbejdsskadesagen er afsluttet. Det foreslås derfor, at den skadelidtes krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste også skal ophøre, når der træffes afgørelse om erhvervsevnetaberstatning efter arbejdsskadesikringslovens § 31, idet en afgørelse efter denne bestemmelse har betydning for, hvor længe der eventuelt kan kræves tabt arbejdsfortjeneste som et differencekrav.

Skadelidte har efter almindelige erstatningsretlige regler pligt til at begrænse sit tab. Det fremgår i overensstemmelse hermed af § 2, stk. 1, at skadelidte alene kan kræve erstatning, indtil han *kan* begynde at arbejde igen, eller det er *muligt* at skønne over erhvervsevnen.

Tabsbegrænsningspligten skal ses i sammenhæng med den foreslåede ændring af lovens § 5, jf. lovforslagets § 1, nr. 4. Denne bestemmelse foreslås ændret således, at der ved fastsættelsen af den skadelidtes erhvervsevnetab skal tages hensyn til »muligheder for erhvervsmæssig omskoling og genoptræning eller lignende«. Det vil således kunne komme den skadelidte til skade, hvis han uden rimelig grund undlader at begrænse erhvervsevnetabet gennem deltagelse i de revaliderings- og aktiveringsmuligheder, som tilbydes efter den til enhver tid gældende social- og arbejdsmarkedspolitiske lovgivning. Det forudsættes, at denne ændring vil få afsmittende virkning på fastlæggelsen af den tabsbegrænsningspligt, der efter almindeli-

ge regler også gælder vedrørende erstatning for tabt arbejdsfortjeneste efter § 2.

Hvis den skadelidte således uden rimelig grund nægter at deltage i de aktiveringstilbud, som findes, eller hvis sagen på grund af forhold på den skadelidtes side trækker ud, således at f.eks. en aktivering forsinkes, vil dette efter omstændighederne kunne medføre, at retten til tabt arbejdsfortjeneste borttages, uanset at der endnu ikke er mulighed for – heller ikke midlertidigt – at vurdere erhvervsevnetabet. Den skadelidte har således pligt til aktivt at medvirke til afklaring af sin fremtidige erhvervsevne. Dette er i overensstemmelse med det almindelige princip i de senere års social- og arbejdsmarkedspolitiske lovgivning, hvorefter aktivering er en betingelse for at opnå ret til fuld kontanthjælp efter lov om aktiv socialpolitik eller dagpenge efter arbejdsløshedsforsikringsloven.

Den skadelidte har dog kun pligt til at begrænse sit tab, i det omfang dette kan ske, uden at han selv skal afholde omkostningerne. Dette vil i praksis betyde, at det er de helt eller delvist offentligt finansierede aktiviteter, der kommer på tale. Som en konsekvens heraf kan skadevolderen ikke pålægges at afholde udgifterne som »helbredelsesudgifter og andet tab« efter lovens § 1, stk. 1. Det offentlige har heller ikke regres mod skadevolder for afholdte udgifter til revalidering mv., jf. lovens § 17.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.1.1.

Til nr. 3

Til § 3

Der foreslås en forenkling af reglen om godtgørelse for svie og smerte, således at sontringen mellem seneliggende og oppegående dage ophæves, og der i stedet anvendes en enhedstakst på 130 kr. pr. sygedag. I stedet for den gældende regel om en skønsmæssig nedsættelse ved godtgørelsesbeløb over 26.000 kr. foreslås et maksimumbeløb på 50.000 kr.

Det foreslås, at godtgørelse for svie og smerte skal ydes, så længe den skadelidte er syg, uanset hvornår helbredstilstanden er stationær. Kriteriet »er syg« skal forstås på samme måde som hidtil, dvs. at skadelidte er sygemeldt og undergivet en vis form for behandling, enten ved læge eller på anden måde, f.eks. ved genoptræning. Sygdommen skal kunne dokumenteres ved lægeerklæring eller lignende.

Hvis skaden har haft varige følger, vil der som udgangspunkt kun kunne ydes godtgørelse for svie og smerte indtil det tidspunkt, hvor skadelidtes méngrad kan fastsættes. På dette tidspunkt træder krav på mén-

godtgørelse i stedet for krav på godtgørelse for svie og smerte. Der vil dog som hidtil også kunne ydes en vis godtgørelse for svie og smerte i tilfælde, hvor det varige mén kan vurderes straks på ulykkestidspunktet, f.eks. hvis en håndværker mister »arbejdsarmen«.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.1.8.

Til § 4

I *stk. 1* foreslås méngodtgørelsen forhøjet forholds-mæssigt svarende til forhøjelsen af erhvervs-evnetabstatningen, jf. den foreslåede ændring af § 6 (lovforslagets § 1, nr. 5).

Samtidig udgår stationærtidspunktet som kriterium for, hvornår méngraden skal fastsættes. Fastsættelse af méngraden skal efter lovforslaget ske, når det er muligt at bedømme skadelidtes varige mén, jf. den foreslåede formulering af lovens § 16, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 14). I praksis vil dette dog formentlig ofte være det tidspunkt, hvor det må antages, at skadelidtes helbredstilstand ikke vil blive yderligere forbedret, altså stationærtidspunktet.

I *stk. 2* foreslås nogle ændringer af nedsættelsesreglen, som med redaktionelle ændringer svarer til arbejdsgruppens forslag. Forslaget går ud på at indføre en mere jævn nedsættelsestakt end efter den gældende bestemmelse, således at nedsættelsen begynder fra det 40. år (mod det 60. år i dag) og slutter ved det 69. år, hvor godtgørelsen udgør 60 procent af højeste godtgørelse (mod 50 procent i dag).

Som eksempler på anvendelsen af nedsættelsesreglerne kan nævnes, at méngodtgørelsen til en skadelidt, der var 45 år ved skadens indtræden, skal nedsættes med 6 procent, svarende til 1 procent for hvert år den skadelidte var ældre end 39 år, jf. bestemmelsens 1. pkt. For en skadelidt, der var 65 år på skadestidspunktet, nedsættes godtgørelsen med 26 procent efter bestemmelsen 1. pkt. og med 6 procent efter bestemmelsens 2. pkt., i alt 32 procent. For skadelidte 69 år eller ældre på skadestidspunktet, begrænses nedsættelsen af bestemmelsens 3. pkt., således at godtgørelsen nedsættes med 30 procent efter 1. pkt. og med 10 procent efter 2. pkt., i alt 40 procent.

Nedsættelsen sker ikke så brat som for erhvervs-evnetabets vedkommende, jf. den foreslåede formulering af § 9 (lovforslagets § 1, nr. 7), og nedsættelsen slutter på et forholdsvis højt niveau (40 procent). Det skyldes, at den resterende levetid for den skadelidte typisk vil være længere end den resterende erhvervsaktive periode, og at ældre skadelidte normalt har relativt sværere ved at vænne sig til ménet end yngre skadelidte.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.1.3.

Til nr. 4

Det foreslås, at stationærbegrebet udgår af bestemmelsen, jf. *stk. 1*.

Fastsættelse af erhvervs-evnetabet skal i stedet ske på det tidspunkt, hvor det er muligt at skønne over skadelidtes erhvervs-evne, jf. den foreslåede formulering af § 16, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 14).

Som følge heraf foreslås det i *stk. 2*, at der ved fastsættelse af erhvervs-evnetabet skal tages hensyn til mulighederne for erhvervs-mæssig omskoling og genoptræning eller lignende. Skal skadelidte gennemføre en revalidering, må den endelige fastsættelse af erhvervs-evnetabet således afvente revalideringens resultat. Med hensyn til den skadelidtes tabsbegrænsningspligt henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor vedrørende lovforslagets § 1, nr. 2 (ændring af lovens § 2).

Den foreslåede bestemmelse har den væsentlige betydning, at erhvervs-evnetabsprocenten efter erstatningsansvarsloven og arbejdsskadesikringsloven som udgangspunkt bliver ens. Er der i differencesager ved afgørelsen af arbejdsskadesagen fastsat en erhvervs-evnetabsprocent, vil denne således – medmindre forholdene har ændret sig væsentligt – normalt kunne lægges til grund også ved vurderingen af erhvervs-evnetabet efter erstatningsansvarsloven. Forskelle vil formentlig alene kunne forekomme, hvis der på grund af arbejdsskadesikringslovens regler om, at alene de direkte følger af arbejdsskaden dækkes, anlægges en forskellig vurdering af betydningen af forudbestående lidelser. Arbejdsgruppen anfører dog, at nyere retspraksis synes at vise, at der ingen reel forskel er, jf. betænkningen side 110. I modsat fald bør det af Arbejdsskadestyrelsens afgørelse efter arbejdsskadesikringsloven og udtalelse efter erstatningsansvarsloven fremgå, hvad erhvervs-evnetabsprocenten er henholdsvis med og uden den forudbestående lidelse.

I de senere år er der tilvejebragt en række særlige jobordninger med offentlige løntilskud mv. med henblik på at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet for forskellige grupper. Hvis den skadelidte har et sådant job, må det ved fastsættelsen af erhvervs-evnetabsprocenten vurderes, om og i givet fald i hvilket omfang den skadelidte vil eller burde kunne bestride et almindeligt job på normale vilkår. Ansættelse som led i en sådan særlig jobordning indgår dermed ikke i sig selv i erhvervs-evnetabsvurderingen. Begrundelsen herfor er, at denne vurdering i så fald ville afhænge af, hvilken social- og arbejdsmarkedslovgivning der er gæl-

dende på afgørelsestidspunktet. Endvidere ville ændringer eller ophævelse af de pågældende særlige jobordninger i givet fald kunne anses for en væsentlig ændring af sagens faktiske omstændigheder, der efter den foreslåede ændring af lovens § 11 (lovforslagets § 1, nr. 7) kunne begrunde en genoptagelse af erstatningssagen.

Selv om skadelidte er ansat som led i en særlig jobordning med offentligt løntilskud, vil der således kunne tilkendes en foreløbig eller endelig erhvervsvenetaberstatning, hvis det må antages, at skadelidte vil lide eller har lidt et varigt erhvervsvenetab.

Med hensyn til fastsættelse af erhvervsvenetaberstatning til personer, der er omfattet af den gældende lovs § 8, men som efter forslaget vil være omfattet af de almindelige regler i lovens §§ 5 – 7, henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 7 (ændring af § 8).

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.1.2.

Til nr. 5 og 6

I stedet for den gældende årsløvsbegrænsning foreslås det ved udmåling af erhvervsvenetaberstatning at anvende et erstatningsmaksimum. Maksimumbeløbet foreslås fastsat til 6.020.000 kr. svarende til den gældende årsløvsbegrænsning pr. 1. januar 2001 ganget med den foreslåede kapitaliseringsfaktor på 10.

Ændringen indebærer en forbedring for skadelidte med en højere årsløn end 602.000 kr., idet erstatningen efter bestemmelsen kun skal nedsættes, hvis erstatningsbeløbet overstiger maksimum, mens nedsættelse efter den gældende bestemmelse sker også ved lavere erhvervsvenetabsprocenter, idet det afgørende er, om den årsløn, der lægges til grund for beregningen, ligger over grænsen.

Af redaktionelle grunde foreslås det at flytte reglen fra den nuværende § 7, stk. 3, til § 6, stk. 2.

Til nr. 7

Til § 8

Det foreslås at begrænse bestemmelsens anvendelsesområde, således at erhvervsvenetaberstatning kun beregnes på grundlag af den medicinske méngrad i tilfælde, hvor skadelidte var under 15 år på skadetidspunktet.

Forslaget indebærer, at lovens almindelige regler om fastsættelse af erhvervsvenetaberstatning, jf. §§ 5 – 7, skal gælde for alle skadelidte, der er fyldt 15 år.

Ændringen har bl.a. betydning for studerende og andre under uddannelse samt hjemmearbejdende æg-

tefæller og samlevere, der hidtil har været omfattet af lovens § 8. Den foreslåede ændring af § 8 indebærer, at årslønnen for disse grupper vil skulle fastsættes efter lovens § 7, stk. 2 (som ikke ændres), således at årslønnen fastsættes skønsmæssigt som et udtryk for den økonomiske værdi af skadelidtes arbejdskraft på skadetidspunktet.

For hjemmearbejdende vil det såkaldte vikarprincip kunne anvendes (udgifterne ved at få andre til at udføre det pågældende arbejde i hjemmet), og der vil kunne foretages en bedømmelse af den pågældendes arbejdssevne i hjemmet, jf. bl.a. reglerne herom i den sociale pensionslovgivning. Hvis den pågældende kun er delvis hjemmearbejdende, må opgørelsen af årslønnen opdeles, således at der foretages en (forholdsmæssig) bedømmelse af både erhvervsindtægtstabet og nedsættelsen af arbejdssevnen i hjemmet. Hvis skadelidte er under egentlig erhvervsrettet uddannelse, kan årslønnen for en nyuddannet lægges til grund. Er der ikke grundlag for at kunne skønne over årslønnen, f.eks. hvis skadelidte går i gymnasiet, vil den normalårsløn, der foreslås anvendt ved erstatningsberegning efter § 8, kunne være vejledende.

For de nævnte grupper af skadelidte, der efter forslaget »flyttes« fra § 8 til §§ 5 – 7, vil fastsættelsen af en erhvervsvenetabsprocent skulle ske efter lovens § 5. Det indebærer, at det også skal vurderes konkret, hvad skadelidte vil kunne forventes at tjene i fremtiden.

Det foreslås endvidere at ændre udmålingsreglerne i § 8, således at erhvervsvenetaberstatning til børn under 15 år beregnes på samme måde som ellers, jf. lovens § 6, blot med den forskel, at méngraden anvendes i stedet for erhvervsvenetabsprocenten, og at der anvendes en normalårsløn på 276.000 kr. Dette beløb svarer til den højeste løbende ydelse efter arbejds-kadesikringsloven for erhvervsvenetab (pr. 1. januar 2001).

Erhvervsvenetaberstatningen for børn under 15 år skal således efter forslaget udmåles som et éngangsbeløb ved at gange méngraden (5 – 100 procent) med 276.000 kr. og gange med kapitaliseringsfaktoren 10.

Det foreslås endvidere at nedsætte grænsen for, hvornår der ved lave méngrader ikke ydes nogen erhvervsvenetaberstatning. Det foreslås at nedsætte grænsen fra 15 procent til 5 procent mén, således at der udmåles en erhvervsvenetaberstatning i alle tilfælde, hvor der fastsættes en méngrad, jf. lovens § 4.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.1.2.

Til § 9

Lovens § 9 indeholder reglerne om nedsættelse af erhvervsevnetabserstatning på grund af skadelidtes alder. Det foreslås, at denne erstatning ligesom mén-godtgørelse skal aftrappes mere jævnt og fra et tidligere tidspunkt, og således at aftrapningen slutter på et højere niveau end efter den gældende bestemmelse.

Efter den gældende regel nedsættes erstatningen således fra det fyldte 56. år med 8½ procent pr. år, og erstatningen bortfalder som udgangspunkt helt, hvis skadelidte er fyldt 67 år på skadestidspunktet.

Det foreslås, at nedsættelsen starter ved det 30. år, men ikke fortsætter efter det fyldte 69. år, således at der ydes en erstatning på 30 procent af fuld erstatning, hvis den skadelidte var fyldt 69 år på skadestidspunktet.

F.eks. vil en skadelidt, der var 45 år ved skadens indtræden, få 84 procent af fuld erstatning, jf. 1. pkt. En skadelidt, der f.eks. var 65 år på skadestidspunktet, vil få erstatningen nedsat med 36 procent i medfør af 1. pkt. og med yderligere 22 procent efter 2. pkt., og den pågældende vil således få en erstatning på 42 procent af fuld erstatning.

Med den ændrede nedsættelsestakt og den foreslåede regel om en erstatning på 30 procent af fuld erstatning til alle (erhvervsaktive) skadelidte over 69 år, bliver den gældende bestemmelse i § 9, stk. 2, overflødig og foreslås derfor ophævet.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.1.3.

Til § 10

De foreslåede regler i lovens § 10, stk. 1, 2. og 3. pkt., indebærer, at Arbejdsskade styrelsen som noget nyt vil kunne anmodes om at afgive en midlertidig udtalelse om erhvervsevnetabet. Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget om at åbne mulighed for, at der kan kræves en foreløbig erhvervsevnetabserstatning, jf. lovforslagets § 1, nr. 2 og 4 (ændring af lovens §§ 2 og 5).

De foreslåede nye regler svarer til arbejdsskadesikringsloven § 31, stk. 1 og 4. Det forudsættes, at bestemmelsen anvendes på samme måde som reglerne i arbejdsskadesikringsloven for så vidt angår spørgsmålet om, hvornår der er grundlag for en midlertidig vurdering af erhvervsevnetabet.

En midlertidig erhvervsevnetabsprocent er ikke udtryk for den skadelidtes erhvervsevnetab bedømt ud fra den pågældendes erhvervs muligheder på tidspunktet for den midlertidige fastsættelse. Den midlertidige erhvervsevnetabsprocent skal i stedet udtrykke den skønnede varige indtægtsnedgang for skadelidte.

Står den skadelidte f.eks. foran at gennemføre en revalidering, der ventes at medføre, at den pågældende kan opretholde sin hidtidige indtægt, kan den skadelidte ikke forventes at ville lide et varigt erhvervsevnetab, og der kan dermed ikke ydes en foreløbig erhvervsevnetabserstatning. Et eventuelt indtægtstab under revalideringen vil i stedet kunne erstattes som tabt arbejdsfortjeneste. Hvis den skadelidte derimod kun forventes at kunne opnå 75 procent af sin hidtidige indtægt efter revalideringen, fastsættes den midlertidige erhvervsevnetabsprocent til 25.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.1.2.

Der foreslås indsat et nyt *stk. 2*, hvorefter Arbejdsskade styrelsen har pligt til at begrunde sine udtalelser om erhvervsevnetabsprocenten og méngraden efter reglen i forvaltningslovens § 24.

Der foreslås endvidere indsat et nyt *stk. 3*, hvorefter skadelidte og skadevolder har ret til aktindsigt i Arbejdsskade styrelsens sag efter reglerne om partsaktindsigt i forvaltningslovens kapitel 4.

Da styrelsen ikke træffer afgørelse i sager efter erstatningsansvarsloven, gælder forvaltningslovens regler om udsættelse og klage vedrørende begæringer om aktindsigt ikke (forvaltningslovens § 11, § 16, stk. 4, og § 17).

Da Arbejdsskade styrelsens udtalelse ikke er bindende, men kun vejledende for skadevolder og skadelidte, foreslås der ikke knyttet særlige retsvirkninger til, at en begrundelse ikke opfylder kravene i forvaltningslovens § 24. Den utilstrækkelige begrundelse må i givet fald indgå i vurderingen af, hvilken vægt der kan lægges på udtalelsen.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.1.1.

Til § 11

Det foreslås, at en afsluttet sag om godtgørelse eller erstatning skal kunne genoptages på den skadelidtes begæring, hvis sagens faktiske omstændigheder ændrer sig væsentligt i forhold til dem, der blev lagt til grund ved sagens afslutning. Genoptagelsesadgangen udvides i forhold til den gældende bestemmelse, hvorefter en sag kun kan genoptages, hvis der sker ændringer i skadelidtes helbredstilstand. Ændringen vil f.eks. have betydning ved en ændret vurdering af erhvervsevnetabet, der ikke nødvendigvis er begrundet i helbredsændringer.

Bestemmelsen gælder ikke, hvis der alene er fastsat en foreløbig erhvervsevnetabserstatning, idet denne under alle omstændigheder skal afløses af en endelig erstatning.

Ligesom efter den gældende bestemmelse anses en sag for afsluttet, når den er afgjort ved aftale (forlig, herunder retsforlig) mellem parterne eller ved endelig dom.

Hovedområdet for *stk. 1* er genoptagelse som følge af ændringer i skadelidtes helbredstilstand og/eller ændringer i erhvervsevnetabet.

Det foreslås, at vurderingen af, om der er grundlag for genoptagelse, skal ske for hver enkelt erstatningspost for sig. Det vil således kunne forekomme, at en sag genoptages alene for så vidt angår mængodtgørelsen eller erhvervsevnetabserstatningen. Hvis f.eks. helbredstilstanden er uændret, kan sagen ikke genoptages for så vidt angår mængodtgørelsen, selv om den genoptages for så vidt angår erhvervsevnetabserstatningen. En fornyet vurdering af den enkelte erstatningspost kræver således ændrede forhold vedrørende netop denne post.

En sag kan kun genoptages, hvis der er grundlag for mindst at forhøje enten mængodtgørelsen eller erhvervsevnetabserstatningen. Forhøjelsen skal endvidere være begrundet i ændrede forhold hos den skadelidte, enten helbredsmæssige ændringer eller ændringer i den pågældendes faktiske erhvervsevne.

Med udtrykket »sagens faktiske omstændigheder ændrer sig væsentligt i forhold til dem, der blev lagt til grund ved sagens afslutning« tilsigtes en retstilstand, der svarer til de almindelige processuelle regler om dommes bindende virkning (materiel retskraft): Kunne og burde et anbringende have været gjort gældende under behandlingen af en retssag, kan sagen ikke senere genoptages af den grund. Nye beviser medfører normalt ikke i sig selv, at en sag kan genoptages. Ændringer i lovgivning eller retspraksis kan heller ikke i sig selv begrunde, at sagen genoptages.

Erhvervsevnetabsprocenten skal fastsættes ud fra en vurdering af den skadelidtes faktiske evne til arbejde. Bortfald af forskellige arbejdstilbuds- eller støtteordninger som følge af ændringer i social- og arbejdsmarkedslovgivningen eller ændringer i de samfundsmæssige konjunkturer eller af andre forhold, der ikke vedrører den konkrete skade, kan derfor ikke i sig selv medføre en fornyet behandling af sagen. Hvis det ved sagens afgørelse er lagt til grund, at den skadelidte forventede at kunne bestride et arbejde, men det senere viser sig, at dette på grund af forhold hos den skadelidte ikke kan lade sig gøre, vil sagen derimod efter omstændighederne kunne genoptages.

Efter *stk. 2* indebærer en genoptagelse af sagen ikke, at retten til tabt arbejdsfortjeneste genopstår, hvis der tidligere er fastsat en erhvervsevnetabsprocent på mindst 15. Begrundelsen herfor er, at den skadelidte

på genoptagelsestidspunktet i så fald normalt vil være overgået fra midlertidige til varige ydelser, således at erstatning for tabt arbejdsfortjeneste er afløst af erhvervsevnetabserstatning.

Efter det foreslåede *stk. 3* kan erstatningssagen ikke genoptages alene for at rejse yderligere krav om erstatning for helbredelsesudgifter og andet tab eller godtgørelse for svie og smerte. Der kan således kun kræves yderligere erstatning for helbredelsesudgifter og andet tab eller godtgørelse for svie og smerte, hvis sagen i øvrigt genoptages efter *stk. 1* på grund af ændringer i helbredstilstanden.

Det foreslås i *stk. 4*, at lovens § 10 om udtalelser fra Arbejdsskadesstyrelsen skal gælde tilsvarende, hvis sagen genoptages.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.1.4.

Til nr. 8 og 9

Det foreslås i *nr. 8* at forhøje minimumserstatningen ved forsørgertab svarende til de øvrige forslag om forhøjelser af erstatningsniveauet.

I *nr. 9* foreslås en konsekvensændring af nedsættelsesreglen i lovens § 13, *stk. 2*, således at den svarer til den foreslåede ændrede nedsættelsesregel i lovens § 9, jf. lovforslagets § 1, nr. 7.

Til nr. 10

Det foreslås at indføre en ny regel om, at der ved dødsfald tilkommer en efterladt ægtefælle eller samlever et overgangsbeløb på 108.000 kr. Efterlader den afdøde sig hverken ægtefælle eller samlever, kan overgangsbeløbet, når særlige omstændigheder taler derfor, i stedet tilkendes en anden efterladt person.

Overgangsbeløb kendes fra arbejdsskadeområdet, hvor der efter arbejdsskadeområdets § 35 tilkommer ægtefælle, samlever og i særlige tilfælde andre efterladte personer et overgangsbeløb på 108.000 kr., hvis den skadelidte afgår ved døden.

Det foreslåede overgangsbeløb ydes som en standardiseret kompensation for de forskellige uforudsete og mere eller mindre dokumenterbare udgifter, der som regel vil være forbundet med en ægtefælles eller samlevers død, f.eks. flytteudgifter, udgifter til bi-stand i hjemmet, begravelsesudgifter mv.

Overgangsbeløbet kan udbetales ved siden af forsørgertabserstatning efter §§ 12 – 13, mens den, der har fået udbetalt overgangsbeløb, ikke tillige kan kræve særskilt erstatning for begravelsesomkostninger.

»Ægtefælle« og »samlever« skal forstås på samme måde som i lovens § 13 om forsørgertabserstatning. Det indebærer bl.a., at der ikke stilles krav om, at ægtefællerne var samlevende på tidspunktet for dødsfal-

det, og at der heller ikke stilles bestemte krav til varigheden af det forudgående samliv. For så vidt angår »samlever« er det afgørende, om der på tidspunktet for skaden bestod et samliv af en art, der konkret gør det rimeligt at sidestille den efterlevende med en ægtefælle, herunder bl.a., om der ved dødsfaldet var fælles bolig, fælles husholdning og fælles økonomi i øvrigt.

Hvis afdøde ikke efterlader sig ægtefælle eller samlever, vil overgangsbeløbet ligesom efter den tilsvarende regel i arbejdsskadesikringsloven kunne tilkendes en anden efterladt person, når særlige omstændigheder taler derfor. Det forudsættes, at denne del af den foreslåede bestemmelse anvendes på samme måde som reglen i arbejdsskadesikringsloven. Særlige omstændigheder, som kan begrunde, at overgangsbeløbet udbetales til en anden efterladt, kan f.eks. være, at det pågældende familiemedlem i mange år har haft fælles bolig og fælles husholdning med afdøde. Beløbet vil også kunne udbetales til forældre til større hjemmeboende børn, der bidrog til husholdningen, eller f.eks. til en søster eller bror, som havde fælles bolig mv. med afdøde.

Det forudsættes, at der ikke som anført i betænkningen (side 116) generelt kan udbetales overgangsbeløb til forældre til mindreårige børn, der omkommer ved en ulykke. En regel om godtgørelse i sådanne tilfælde, hvor der ikke lides noget tab, ville rejse en række principielle spørgsmål om afgrænsningen af de omfattede tilfælde og om grundlaget for at yde økonomisk kompensation for »sorg«. Indførelse af regler herom måtte efter Justitsministeriets opfattelse i givet fald forudsætte mere generelle overvejelser.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.1.6.

Til nr. 11 og 12

Der foreslås konsekvensændringer af § 15, stk. 1, som følge af de foreslåede ændringer af § 6, stk. 2, og § 8, ophævelsen af § 7, stk. 3, og forslaget om at indføre regler om overgangsbeløb i § 14 a. Afrundingsreglen i § 15, stk. 1, vedrørende godtgørelsesbeløbet for svie og smerte foreslås endvidere ændret fra 10 til 5 for at opnå en mere præcis regulering.

Efter den foreslåede § 15, stk. 3, skal erstatning og godtgørelse fastsættes på grundlag af de regulerede beløb, der var gældende på det tidspunkt, hvor erstatningen og godtgørelsen kan kræves betalt efter den foreslåede § 16, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 14).

Ved at anvende erstatningsniveauet på det tidspunkt, hvor beløbet kan kræves betalt, undgås de særlige problemer vedrørende krav på renter, som den

gældende renteregulering i erstatningsansvarslovens § 16 har givet anledning til, jf. de almindelige bemærkninger pkt. 4.1.5.

Til nr. 13 og 14

Den foreslåede bestemmelse vedrører betaling og forrentning af samtlige erstatnings- og godtgørelsesposter efter erstatningsansvarsloven. Derimod omfatter bestemmelsen ikke krav, der udmåles i medfør af andre regelsæt, f.eks. erstatning og godtgørelse i anledning af strafferetlig forfølgning i medfør af retsplejelovens kapitel 93 a. Udmåles en del af erstatningen i anledning af en strafferetlig forfølgning efter reglerne i erstatningsansvarsloven, f.eks. erstatning for tabt arbejdsfortjeneste eller mén godtgørelse, er denne del dog omfattet af § 16.

Krav om erstatning og godtgørelse skal efter den foreslåede § 16, stk. 2, forrentes fra det tidspunkt, hvor beløbet kunne kræves betalt, jf. stk. 1.

Efter stk. 1 kan skadelidte kræve erstatning og godtgørelse betalt fra 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er nødvendige for at kunne bedømme erstatningens størrelse. Skadevolderen kan ikke bedømme erstatningens størrelse, før erstatningskravet er fremsat over for den pågældende, og derfor vil der tidligst kunne påløbe renter fra 1 måned efter erstatningskravets fremsættelse over for skadevolderen. Fristen begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor skadevolderen kunne og burde have indhentet de oplysninger, der var nødvendige for at kunne vurdere erstatningskravet og dets størrelse.

Bestemmelsen om á conto-udbetaling i stk. 1, 2. pkt., lovfæster, hvad der antages at gælde med hensyn til skadelidtes muligheder for at udstykke sit erstatningskrav for flere perioder ad gangen. Har den skadelidte ret til en á conto-betaling, kan beløbet kræves forrentet fra det tidspunkt, hvor skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne for bedømme dette delkrav.

Med hensyn til erhvervsvenetab vil der i medfør af den foreslåede § 2, stk. 1, og § 10, stk. 1, 3. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 2 og 7, kunne rejses krav om foreløbig erhvervsvenetabserstatning ved en á conto-udbetaling allerede på det tidspunkt, hvor der foreligger en midlertidig udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen.

Efter stk. 1, 3. pkt., kan et udbetalt á conto-beløb ikke senere kræves tilbagebetalt eller modregnet i andre erstatningskrav.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.1.5.

Til nr. 15 og 16

Den foreslåede § 26, stk. 2, er ny og har til formål at opnå en forhøjelse af de tortbeløb, der udbetales til ofre for forbrydelser omfattet af straffelovens kapitler 23 – 24, dvs. forbrydelser mod kønssædeligheden og forbrydelser i familieforhold, herunder navnlig incest (straffelovens § 210).

Efter bestemmelsen kan det ved vurderingen af godtgørelsens størrelse særskilt tillægges vægt, at der er tale om en forbrydelse omfattet af straffelovens kapitler 23 – 24. Det forudsættes, at der ved udmålingen i disse tilfælde som udgangspunkt sigtes mod ca. en fordobling af godtgørelsesbeløbene i forhold til det hidtidige niveau i tilsvarende sager.

Tortgodtgørelsen skal fortsat fastsættes ud fra en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i den foreliggende sag.

Der er ikke med forslaget tilsigtet ændringer i godtgørelsesbeløbene efter erstatningsansvarslovens § 26 for andre krænkelse eller i udmålingen af tortgodtgørelse i medfør af andre regelsæt, f.eks. reglerne om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, jf. retsplejelovens kapitel 93 a.

Det foreslås præciseret i § 26, stk. 4 (nuværende stk. 3), at heller ikke tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 indgår i formuefællesskabet mellem ægtefæller ved skifte i anledning af ægteskabets ophør, separation eller bosondring, jf. lovens § 18, stk. 3.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.1.9.

Til nr. 17

Med den foreslåede ændring præciseres det, at reglerne i § 24 a og § 24 b om erstatningsansvar for børn, henholdsvis personer, der mangler evnen til at handle fornuftsmæssigt, ikke ved forudgående aftale kan fraviges til ugunst for den erstatningsansvarlige.

Til § 2

Til nr. 1

Der er tale om en konsekvensændring, jf. lovforslagets § 1, nr. 10 (ny § 14 a i erstatningsansvarsloven), hvorefter der ved dødsfald tilkommer afdødes efterladte ægtefælle eller samlever eller efter omstændighederne andre efterladte et særligt overgangsbeløb.

Overgangsbeløbet skal ligesom de øvrige erstatningsposter kun udbetales, hvis den efterladte har krav på beløbet efter erstatningsansvarslovens regler, jf. herved bl.a. arbejdsskadesikringslovens § 59, hvorefter skadelidtes eller dennes efterlades krav mod den erstatningsansvarlige nedsættes, i det omfang der er

betalt eller er pligt til at betale ydelser til de pågældende efter arbejdsskadesikringsloven.

Til nr. 2

Det foreslås, at erstatning og godtgørelse fra staten til ofre for forbrydelser som udgangspunkt skal fastsættes efter de almindelige udmålingsregler i erstatningsansvarsloven. Der skal således fremover ikke foretages fradrag i erstatningen i videre omfang end efter reglerne i erstatningsansvarsloven.

Hermed ophæves offererstatningslovens grundlæggende regel om, at erstatningen fra staten generelt er subsidær i forhold til andre ydelser, som tilfalder den skadelidte i anledning af skaden, herunder ydelser efter den sociale lovgivning, løn under sygdom, pensionsydelser, private forsikringer eller andre økonomiske ydelser.

Efter forslaget vil erstatningen fra staten dog i visse tilfælde fortsat være subsidær i forhold til andre ydelser, som den skadelidte modtager. Det gælder først og fremmest, hvis den skadelidte opnår erstatning fra skadevolder selv eller fra skadevolders ansvarsforsikring, idet udtrykket »godtgøres af skadevolderen« skal forstås således, at det omfatter begge tilfælde.

Erstatning fra staten vil efter forslaget også fortsat være subsidær i tilfælde, hvor den skadelidte har tegnet en forsikring, som dækker det lidte tab, medmindre forsikringen er en summaforsikring. Ved skader som følge af en overtrædelse af straffeloven, vil den skadelidte kunne have forsikringsdækning for skader, der er en følge af lovovertrædelsen – f.eks. et overfald, der medfører tingsskade på tøj og briller, ituslået ur mv. og/eller skade, der er omfattet af erstatningsansvarslovens § 1, stk. 1, som f.eks. udgifter til tandlægebehandling. Den skadelidtes indboforsikring vil typisk dække skader på tøj, briller, ur mv., mens der ofte vil være dækning for skade på tænder i medfør af en ulykkesforsikring tegnet af den skadelidte eller en gruppeulykkesforsikring, som den skadelidte er dækket under. I så fald kan den skadelidte ikke få dækket sådanne konkrete udgifter to gange, dvs. både fra forsikringen og fra staten (Erstatningsnævnet). Den skadelidte skal endvidere søge udgifterne dækket af sin forsikring, før han søger erstatning fra statskassen, og den skadelidte kan således ikke vælge at gå til Erstatningsnævnet i stedet for til forsikringsselskabet.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.2.1.

Til nr. 3

Der foreslås en vis yderligere lempelse af reglen om, at ofrets krav på erstatning fra staten som udgangspunkt er betinget af, at den pågældende har ind-

givet politianmeldelse uden unødigt ophold efter gerningstidspunktet. Efter forslaget vil bestemmelsen således kunne fraviges, hvis »forholdene taler for det«.

Hovedreglen er fortsat, at den pågældende lovovertrædelse skal være anmeldt uden unødigt ophold, og der skal fortsat være særlige forhold i den konkrete sag, der begrunder en fravigelse.

Den udvidede dispensationsadgang vil f.eks. kunne anvendes i tilfælde, hvor ofret på grund af den begåede forbrydelse har været i en tilstand, der kan minde om chok (uden at være bevidstløs), og hvor den pågældende som følge heraf ikke inden for det første døgn har foretaget politianmeldelse eller rettet henvendelse til myndigheder eller andre, der kunne vejlede om kravet om politianmeldelse. Der kan f.eks. være tale om en ældre person, der bor alene, og som er blevet overfaldet på sin bopæl, eller en medtaget person, som efter en tur på skadestuen tager hjem for at hvile og derfor først anmelder forholdet mere end et døgn efter.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.2.2.

Til nr. 4

Der er tale om en konsekvensændring som følge af den foreslåede ændring af offererstatningslovens § 7, stk. 1, jf. lovforslagets § 2, nr. 2.

Efter den gældende bestemmelse kan erstatning udbetalt af Erstatningsnævnet således kræves tilbagebetalt, hvis den skadelidte senere på anden måde opnår dækning for skaden, og det antages at være en forudsætning for tilbagebetalingskravet, at de pågældende ydelser i givet fald skulle have været fratrukket erstatningen efter § 7, stk. 1.

Til § 3

Til nr. 1

Det foreslås, at afgiftssatsen nedsættes med 5,6 procent fra 40 til 34,4 procent af præmien for turistbusser og med 7,1 procent fra 50 procent til 42,9 procent af præmien for andre motorkøretøjer, bortset fra vognmandsbiler, der er fritaget for afgiften.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 5.1.2.

Til nr. 2

Det foreslås at ændre kravet om, at afgiftsindbetalingen med visse modifikationer skal være 10 procent højere end den afgiftssats, der gælder for de køretøjer, som de udbetalte erstatninger for ansvarsskader hidrører fra, jf. nr. 1, således at afgiftsindbetalingen nedsættes forholdsvis tilsvarende. Det betyder, at den kræve-

de afgiftsindbetaling for turistbusser nedsættes med 6,2 procent fra 44 procent til 37,8 procent af de udbetalte erstatninger og for andre motorkøretøjer med 7,8 procent fra 55 procent til 47,2 procent af de udbetalte erstatninger.

Til nr. 3

Kravet om, at afgiftsindbetalingen skal være 10 procent højere end den afgiftssats, der gælder for de køretøjer, som de udbetalte erstatninger for ansvarsskader hidrører fra, foreslås også ændret for så vidt angår selskaber, der har valgt at opgøre de udbetalte erstatninger efter det kalenderår, skaderne kan henføres til. Afgiftsindbetalingen for turistbusser nedsættes således med 6,2 procent fra 44 procent til 37,8 procent af de henførte erstatninger og for andre motorkøretøjer med 7,8 procent fra 55 procent til 47,2 procent af de henførte erstatninger.

Til nr. 4

Det foreslås, at grænsen for adgangen til at fremføre afgift af forsikringspræmien nedsættes med 6,7 procent fra 48 procent til 41,3 procent af de udbetalte erstatninger for turistbusser og med 8,5 procent fra 60 procent til 51,5 procent af de udbetalte erstatninger for andre motorkøretøjer.

Til § 4

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2002, således at de berørte parter mv. får tilstrækkelig tid til at forberede anvendelsen af de nye regler.

Da der således vil gå ca. halvandet år fra fremsættelsen af lovforslaget til ikrafttrædelsen, foreslås det, at den regulering af erstatningsbeløbene mv., som efter den foreslåede § 15 (lovforslagets § 1, nr. 11) skal ske årligt den 1. januar, foretages første gang allerede ved ikrafttrædelsen, således at beløbene reguleres på den måde, som det efter § 15 skulle være sket pr. 1. januar 2002. Næste regulering vil derefter ske pr. 1. januar 2003.

Det foreslås i *stk. 2*, at ændringerne i erstatningsansvarsloven og offererstatningsloven (lovforslagets §§ 1 og 2) finder anvendelse på skader, der indtræder efter lovens ikrafttræden. Det gælder også genoptagelsesreglen i erstatningsansvarslovens § 11 (lovforslagets § 1, nr. 7).

Justitsministeriet har særligt vedrørende ændringen af offererstatningslovens § 7, stk. 1 (lovforslagets § 2, nr. 1), overvejet, om ændringen eventuelt burde finde anvendelse i tilfælde, hvor Erstatningsnævnet på tidspunktet for lovens ikrafttræden endnu ikke har truffet endelig afgørelse i sagen, uanset hvornår skaden er sket. Justitsministeriet har imidlertid ikke fundet

grundlag herfor, også fordi Erstatningsnævnet i givet fald formentlig måtte udsætte afgørelsen af alle sager indtil lovens ikrafttræden.

Efter § 3, stk. 2 og 3, i lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv. skal afgiftsindbetalingen med visse modifikationer være 10 procent højere end den afgiftssats, der gælder for de køretøjer, som de udbetalte eller henførte erstatninger vedrører, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 3. Dette krav gælder for kalenderåret. Det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt for loven (1. juli 2002) betyder imidlertid, at der i løbet af kalenderåret 2002 vil gælde 2 afgiftssatser for præmie vedrørende de pågældende køretøjer. Det foreslås derfor i *stk. 3*, at minimumskraverne i § 3, stk. 2 og 3, i lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv. for 2002 fastsættes til det uvejede gennemsnit af minimumskraverne før og efter lovens ikrafttrædelsestidspunkt.

Efter lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv. er der adgang til at fremføre betalte afgiftsbeløb, der overstiger afgiften af erstatningerne med mere end 1/5, således at betingelsen om, at af-

giftsbetalingen skal overstige afgiftssatsen af erstatningerne med 1/10, bliver lettere at opfylde i det efterfølgende kalenderår. Denne adgang gælder for kalenderåret. Det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt for loven (1. juli 2002) betyder også her, at der i kalenderåret 2002 vil gælde 2 afgiftssatser for præmie vedrørende de pågældende køretøjer. Det foreslås derfor i *stk. 4*, at procentgrænserne for adgangen til at fremføre afgiftsbeløb for 2002 fastsættes til det uvejede gennemsnit af procentgrænserne før og efter lovens ikrafttrædelsestidspunkt.

Til § 5

Bestemmelsen svarer til overgangsreglen i erstatningsansvarslovens § 31, der regulerer den tilsvarende situation i forbindelse med den gældende lovs ikrafttræden den 1. oktober 1984.

Til § 6

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om erstatningsansvar, jf. lovbekendtgørelse nr. 599 af 8. september 1986, som ændret senest ved lov nr. 349 af 23. maj 1997, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 1 indsættes:

»§ 1 a. Erstatning for fremtidige helbredelsesudgifter og andet fremtidigt tab som følge af skaden, jf. § 1, stk. 1, fastsættes til et kapitalbeløb, som højst kan udgøre den forventede gennemsnitlige årlige udgift ganget med 10. Er der tale om varige løbende udgifter, finder § 4, stk. 2, tilsvarende anvendelse.«

2. § 2, stk. 1, affattes således:

»Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ydes, indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen. Må det antages, at skadelidte vil lide et varigt erhvervsevnetab, ydes erstatning indtil det tidspunkt, hvor det er muligt midlertidigt eller endeligt at skønne over skadelidtes fremtidige erhvervsevne, jf. §§ 5 – 8 og § 10 samt § 31 i lov om sikring mod følger af arbejdsskade.«

3. §§ 3 og 4 affattes således:

»Svie og smerte

§ 2. Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste fastsættes for tiden fra skadens indtræden, indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen eller skadelidtes helbredstilstand er blevet stationær.

Stk. 2. ...

Svie og smerte

§ 3. Godtgørelse for svie og smerte udgør for tiden fra skadens indtræden, indtil skadelidtes helbredstilstand er blevet stationær 100 kr. for hver dag, den skadelidte er sengeliggende, og 50 kr. for hver dag, den skadelidte er syg uden at være sengeliggende. Der kan i særlige tilfælde ydes godtgørelse for svie og smerte, selv om skadelidte ikke er syg. Overstiger godtgørelsen 15.000 kr., kan de beløb, der er nævnt i 1. pkt., fraviges.

§ 3. Godtgørelse for svie og smerte udgør 130 kr. for hver dag, den skadelidte er syg. Der kan i særlige tilfælde ydes godtgørelse for svie og smerte, selv om skadelidte ikke er syg. Godtgørelsen kan ikke overstige 50.000 kr.

Bilag til f. t. l. vedr. erstatningsansvar mv.

Gældende formulering

Varigt mén

§ 4. Godtgørelse for varigt mén fastsættes til et kapitalbeløb, der beregnes under hensyn til skadens medicinske art og omfang og de forvoldte ulemper i skadelidtes personlige livsførelse. Méngraden fastsættes efter forholdene på det tidspunkt, da skadelidtes helbredstilstand blev stationær. Godtgørelsen udgør ved en méngrad på 100 pct. 200.000 kr. Ved lavere méngrader nedsættes beløbet forholdsmæssigt. I særlige tilfælde kan mén-godtgørelsen fastsættes til et højere beløb, dog højst 240.000 kr. Ved en méngrad på under 5 pct. ydes ingen godtgørelse.

Stk. 2. Var skadelidte ved skadens indtræden fyldt 60 år, nedsættes den i henhold til stk. 1 beregnede godtgørelse for mén med 5 pct. for hvert år, skadelidte var ældre end 59 år ved skadens indtræden. Godtgørelsen nedsættes dog ikke yderligere efter det fyldte 69. år.

§ 5. Har en personskade, efter at skadelidtes helbredstilstand er blevet stationær, medført varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde, tilkommer der skadelidte erstatning for tab af erhvervs-evne.

Stk. 2. Ved bedømmelsen af erhvervsevnetabet skal der tages hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges af skadelidte.

Stk. 3. ...

§ 6. Erstatningen fastsættes til et kapitalbeløb, der udgør skadelidtes årsløn, jfr. § 7, ganget med 6 og herefter ganget med erhvervsevnetabsprocenten, jfr. § 5, stk. 3.

Lovforslaget

Varigt mén

§ 4. Godtgørelse for varigt mén fastsættes til et kapitalbeløb, der beregnes under hensyn til skadens medicinske art og omfang og de forvoldte ulemper i skadelidtes personlige livsførelse. Godtgørelsen udgør ved en méngrad på 100 pct. 573.500 kr. Ved lavere méngrader nedsættes beløbet forholdsmæssigt. I særlige tilfælde kan mén-godtgørelsen fastsættes til et højere beløb, dog højst 687.500 kr. Ved en méngrad på under 5 pct. ydes ingen godtgørelse.

Stk. 2. Var skadelidte ved skadens indtræden fyldt 40 år, nedsættes godtgørelsen med 1 pct. for hvert år, skadelidte var ældre end 39 år ved skadens indtræden. Var skadelidte fyldt 60 år, nedsættes godtgørelsen med yderligere 1 pct. for hvert år, skadelidte var ældre end 59 år ved skadens indtræden. Godtgørelsen nedsættes dog ikke yderligere efter det fyldte 69. år.«

4. § 5, *stk. 1* og 2, affattes således:

»§ 5. Har en personskade medført varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde, tilkommer der skadelidte erstatning for tab af erhvervsevne.

Stk. 2. Ved bedømmelsen af erhvervsevnetabet tages hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges af den pågældende efter dennes evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og genoptræning eller lignende.«

5. § 6 affattes således:

»§ 6. Erstatningen fastsættes til et kapitalbeløb, der udgør skadelidtes årsløn, jf. § 7, ganget med erhvervsevnetabsprocenten, jf. § 5, stk. 3, og herefter ganget med 10.

Stk. 2. Erstatningen kan højst udgøre 6.020.000 kr.«

*Gældende formulering**Lovforslaget*

§ 7. ...

Stk. 2. ...

Stk. 3. Årslønnen kan højst udgøre 350.000 kr.

§ 8. For en skadelidt, der i det væsentlige udnytter erhvervsvevnen på en måde, som ikke eller kun i begrænset omfang medfører erhvervsindtægt, og for børn fastsættes erstatningen som et kapitalbeløb på grundlag af den i § 4 nævnte méngrad. Erstatningen fastsættes som en procentdel af den i § 4, stk. 1, 1. - 4. pkt., nævnte méngradtgørelse.

Stk. 2. Ved en méngrad på under 15 pct. ydes ingen erstatning. Ved méngrader på 15 pct., 18 pct. og 20 pct. udgør erstatningen henholdsvis 130 pct., 135 pct. og 140 pct. af méngradtgørelsen.

Stk. 3. Ved en méngrad på 25 pct. udgør erstatningen 150 pct. af méngradtgørelsen. Ved méngrader på 30 pct., 35 pct., 40 pct., 45 pct. og 50 pct. udgør erstatningen henholdsvis 160 pct., 170 pct., 180 pct., 190 pct. og 200 pct. af méngradtgørelsen.

Stk. 4. Ved en méngrad på 55 pct. udgør erstatningen 225 pct. af méngradtgørelsen. Ved méngrader på 60 pct., 65 pct., 70 pct., 75 pct., 80 pct. og 85 pct. udgør erstatningen henholdsvis 250 pct., 275 pct., 300 pct., 325 pct., 350 pct. og 375 pct. af méngradtgørelsen. Ved méngrader på 90 pct., 95 pct. og 100 pct. udgør erstatningen 400 pct. af méngradtgørelsen.

§ 9. Var skadelidte ved skadens indtræden fyldt 56 år, nedsættes erstatningen med 8½ pct. for hvert år, skadelidte var ældre end 55 år ved skadens indtræden.

Stk. 2. Må det antages, at skadelidte ville have været erhvervsaktiv også efter det fyldte 67. år, kan stk. 1 fraviges helt eller delvis.

6. § 7, *stk. 3.*, ophæves.

7. §§ 8 - 11 affattes således:

»§ 8. For en skadelidt, der ved skadens indtræden ikke er fyldt 15 år, fastsættes erstatningen som et kapitalbeløb, der udgør 276.000 kr. ganget med méngraden, jf. § 4, og herefter ganget med 10. Ved en méngrad på under 5 pct. ydes ingen erstatning.

§ 9. Var skadelidte ved skadens indtræden fyldt 30 år, nedsættes erstatningen med 1 pct. for hvert år, skadelidte var ældre end 29 år ved skadens indtræden. Var skadelidte fyldt 55 år, nedsættes erstatningen med yderligere 2 pct. for hvert år, skadelidte var ældre end 54 år ved skadens indtræden. Erstatningen nedsættes dog ikke yderligere efter det fyldte 69. år.

*Gældende formulering**Forelæggelse for Arbejdsskadestyrelsen*

§ 10. Såvel skadelidte som skadevolderen kan indhente en udtalelse om spørgsmålet om fastsættelsen af méngraden og erhvervsevnetabsprocenten fra Arbejdsskadestyrelsen, jfr. lov om arbejdsskadeforsikring.

Genoptagelse

§ 11. En afsluttet sag om godtgørelse for varigt mén eller erstatning for erhvervsevnetab kan på skadelidtes begæring genoptages, hvis der indtræder uforudsete ændringer i skadelidtes helbredstilstand, således at skadelidtes méngrad eller erhvervsevnetabsprocent må antages at være væsentlig højere end først antaget. Ved genoptagelse af sagen kan spørgsmålet om fastsættelsen af méngraden og erhvervsevnetabsprocenten igen begæres forelagt for Arbejdsskadestyrelsen, jfr. § 10.

*Lovforslaget**Forelæggelse for Arbejdsskadestyrelsen*

§ 10. Såvel skadelidte som skadevolder kan indhente en udtalelse om spørgsmålet om fastsættelsen af méngraden og erhvervsevnetabsprocenten fra Arbejdsskadestyrelsen, jf. lov om sikring mod følger af arbejdsskade. Udtalelsen skal så vidt muligt afgives inden 1 år og senest 2 år efter fremsættelsen af anmodningen om en udtalelse. Hvis den erhvervsmæssige situation ikke er afklaret, kan Arbejdsskadestyrelsen, når der foreligger særlige omstændigheder, afgive en midlertidig udtalelse. I så fald skal det af udtalelsen fremgå, at den er midlertidig.

Stk. 2. Arbejdsskadestyrelsens udtalelse skal begrundes efter forvaltningslovens § 24.

Stk. 3. Skadelidte og skadevolder har ret til aktindsigt i Arbejdsskadestyrelsens sag efter forvaltningslovens kapitel 4.

Genoptagelse

§ 11. En afsluttet sag om godtgørelse eller erstatning kan på skadelidtes begæring genoptages, hvis sagens faktiske omstændigheder ændrer sig væsentligt i forhold til dem, der blev lagt til grund ved sagens afslutning. Vurderingen af, om genoptagelse kan ske, skal foretages for hver enkelt erstatningspost for sig, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Hvis der tidligere er fastsat et erhvervsevnetab på mindst 15 pct., kan der ved en genoptagelse af sagen ikke ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Stk. 3. En afsluttet sag om godtgørelse eller erstatning kan ikke genoptages alene med henblik på, at der ydes yderligere erstatning for helbredsudgifter og andet tab og godtgørelse for svie og smerte. Hvis sagen genoptages efter stk. 1, kan der dog ydes erstatning for helbredsudgifter og andet tab og godtgørelse for svie og smerte, hvis der foreligger væsentlige uforudsete ændringer i helbredstilstanden.

Stk. 4. Under en genoptagelse af sagen finder § 10 tilsvarende anvendelse.«

Gældende formulering

§ 13. Erstatning for tab af forsørger til ægtefælle eller samlever udgør 30 pct. af den erstatning, som afdøde må antages at ville have opnået ved et fuldstændigt tab af erhvervsevnen, jfr. §§ 5 – 8. Erstatningen udgør dog mindst 225.000 kr., medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

Stk. 2. Var forsørgeren fyldt 56 år, nedsættes erstatningen efter reglerne i § 9.

§ 15. De i § 3, § 4, stk. 1, § 7, stk. 3, og § 13, stk. 1, 2. pkt., nævnte beløb reguleres årligt pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. De herefter fremkomne beløb afrundes til nærmeste med 500 delelige kronebeløb, for de i § 3, 1. pkt., nævnte beløb dog til nærmeste med 10 delelige kronebeløb.

Stk. 2. ...

Stk. 3. Erstatning og godtgørelse fastsættes på grundlag af de beløb, der i henhold til stk. 1 var gældende på tidspunktet for skadens indtræden.

Lovforslaget

8. I § 13, stk. 1, 2. pkt., ændres beløbet »225.000 kr.« til: »644.000 kr.«.

9. I § 13, stk. 2, ændres »56 år « til: »30 år«.

10. Efter § 14 indsættes:

»Overgangsbeløb

§ 14 a. Der tilkommer den efterlevende ægtefælle eller samlever et overgangsbeløb, der udgør 108.000 kr. Efterlader afdøde sig ikke ægtefælle eller samlever, kan overgangsbeløbet tilkendes en anden efterladt person, når særlige omstændigheder taler derfor. Udbetales der overgangsbeløb, kan den pågældende ikke tillige kræve erstatning for begravellesudgifter.«

11. § 15, stk. 1, affattes således:

»De i § 3, § 4, stk. 1, § 6, stk. 2, § 8, § 13, stk. 1, 2. pkt., og § 14 a nævnte beløb reguleres årligt pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. De herefter fremkomne beløb afrundes til nærmeste med 500 delelige kronebeløb, for det i § 3, 1. pkt., nævnte beløb dog til nærmeste med 5 delelige kronebeløb. Reguleringen sker på grundlag af de på reguleringstidspunktet gældende beløb før afrunding.«

12. § 15, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Erstatning og godtgørelse fastsættes på grundlag af de beløb, der efter stk. 1 var gældende på det tidspunkt, hvor erstatningen og godtgørelsen kunne kræves betalt efter § 16, stk. 1. Årslønnen efter § 7 og erstatningen efter § 14 reguleres efter reglerne i stk. 1 i perioden mellem skadens indtræden og det tidspunkt, hvor erstatningen og godtgørelsen kunne kræves betalt efter § 16, stk. 1.«

*Gældende formulering**Forrentning*

§ 16. Krav om godtgørelse for svie og smerte, godtgørelse for varigt mén, erstatning for erhvervsevnetab samt erstatning for tab af forsørger forrentes fra skadestidspunktet, til betaling sker, med en årlig rente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 6 pct.* Justitsministeren kan hvert andet år efter forhandling med Danmarks Nationalbank og økonomiministeriet ændre renten.

(* Ved bekendtgørelse nr. 896 af 21. december 1990 er tillægget ændret til 5 pct.)

§ 26. Den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, skal betale den forurettede godtgørelse for tort.

Stk. 2. Selv om der ikke er lidt tort, skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en anden, dog betale den forurettede en godtgørelse, såfremt krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret et særlig groft angreb mod en andens person eller frihed.

Stk. 3. § 18, stk. 1 og 2, finder tilsvarende anvendelse på godtgørelse efter stk. 1 og 2.

Lovforslaget

13. Overskriften til § 16 affattes således:
»*Betaling og forrentning*«.

14. § 16 affattes således:

»§ 16. Godtgørelse og erstatning kan kræves betalt 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse. Er det, forinden endelig opgørelse kan finde sted, givet, at skadevolderen i alt fald skal betale en del af det krævede beløb, kan denne del forlanges udbetalt efter reglerne i 1. pkt. Et sådant udbetalt beløb samt beløb, der er udbetalt som midlertidig erhvervsevnetabserstatning, kan ikke senere kræves tilbagebetalt eller modregnet i andre erstatningsposter.

Stk. 2. Beløbet forrentes fra det tidspunkt, hvor det kan kræves betalt efter stk. 1, med en årlig rente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 5 pct. Justitsministeren kan hvert andet år efter forhandling med Danmarks Nationalbank og Økonomiministeriet ændre renten.«

15. I § 26 indsættes som nyt stk. 2:

»*Stk. 2.* Ved fastsættelsen af godtgørelsen kan det tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitler 23 eller 24.«

Stk. 2 og *stk. 3* bliver herefter *stk. 3* og *stk. 4*.

16. § 26, *stk. 3*, der bliver *stk. 4*, affattes således:

»*Stk. 4.* § 18, *stk. 1 – 3*, finder tilsvarende anvendelse på godtgørelse efter *stk. 1 – 3*.«

*Gældende formulering***§ 27. ...**

Stk. 2. Aftaler om fravigelse af § 17, stk. 1, § 19, stk. 1 og 3, § 20, § 22, stk. 2, § 23, § 24, stk. 1, og § 25, der er indgået inden en skades indtræden er ugyldige, såfremt fravigelsen er til ugunst for den erstatningsansvarlige. Reglen i § 25 kan dog fraviges for skader, der forvoldes ved udøvelse af offentlig eller erhvervsmæssig virksomhed eller virksomhed, der kan ligestilles hermed.

§ 2. Afgår skadelidte ved døden, ydes der erstatning for rimelige begravelsesudgifter og erstatning til den, som ved dødsfaldet har mistet en forsørger.

§ 7. Erstatning ydes ikke, i det omfang skaden godtgøres af skadevolderen eller dækkes af ydelser efter den sociale lovgivning, løn under sygdom, pensionsydelse, private forsikringer eller andre økonomiske ydelser, som tilfalder skadelidte i anledning af skaden.

Stk. 2. ...

§ 10. Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning.

Stk. 2. I særlige tilfælde kan erstatning dog ydes, selv om betingelsen i stk. 1 ikke er opfyldt.

Stk. 3. ...

Lovforslaget

17. I § 27, *stk. 2*, indsættes efter ordet »§ 24, stk. 1,«: »§ 24 a, § 24 b, stk. 1,«.

§ 2

I lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 470 af 1. november 1985, som ændret ved lov nr. 366 af 18. maj 1994 og lov nr. 980 af 17. december 1997, foretages følgende ændringer:

1. § 2 affattes således:

»§ 2. Afgår skadelidte ved døden, ydes der erstatning mv. efter erstatningsansvarslovens §§ 12-14 a.«

2. § 7, *stk. 1*, affattes således:

»Erstatning ydes ikke i det omfang, skaden godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelse eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.«

3. § 10, *stk. 2*, affattes således:

»Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 kan fraviges, hvis forholdene taler for det.«

*Gældende formulering***§ 18. ...**

Stk. 2. Tilbagebetaling kan endvidere kræves, hvis ansøgeren senere på anden måde opnår dækning for skaden.

§ 3. Afgiften udgør 50 pct. af præmien for de i § 1, 1. pkt., nævnte ansvarsforsikringer, afgiften ikke indbefattet. Undtaget for afgift er forsikringer vedrørende last- og varemotorkøretøjer og hertil hørende påhængsvogne, der med tilladelse efter lov om godskørsel anvendes til godskørsel for fremmed regning (vognmandskørsel). For forsikringer vedrørende busser, der alene udfører turist- og bestillingskørsel med tilladelse efter lov om buskørsel, udgør afgiften 40 pct. af præmien. Afgiften af ansvarsforsikringer for trehjulede eldrevne motorcykler og knallerter udgør 230 kr. årlig.

Stk. 2. Såfremt afgiften efter stk. 1, 1. pkt., for et kalenderår udgør mindre end 55 pct. af de udbetalte erstatninger vedrørende ansvarsskader hidrørende fra biler, der er afgiftspligtige med 50 pct. af præmien, eller såfremt afgiften efter stk. 1, 3. pkt., for et kalenderår udgør mindre end 44 pct. af de udbetalte erstatninger vedrørende ansvarsskader hidrørende fra biler, der er afgiftspligtige med 40 pct. af præmien, indbetaler selskaberne eller repræsentanterne forskelsbeløbet i afgift. Ved opgørelsen af de i kalenderåret udbetalte erstatninger kan udbetalinger hidrørende fra en enkelt forsikringsbegivenhed højst indgå med en andel på 5 pct. og udbetalinger hidrørende fra tre enkelte forsikringsbegivenheder højst indgå med en andel på 10 pct. af de samlede erstatningsudbetalinger. Ved opgørelsen af de procentdele, der er nævnt i 2. pkt., indgår erstatningsudbetalinger for den enkelte forsikringsbegivenhed med højst 1 mio. kr.

*Lovforslaget***4. § 18, stk. 2, affattes således:**

»*Stk. 2.* Tilbagebetaling kan endvidere kræves i det omfang, skaden senere godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.«

§ 3

I lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 816 af 12. september 1996, som ændret senest ved lov nr. 1029 af 22. november 2000, foretages følgende ændringer:

1. I § 3, *stk. 1*, ændres »50 pct.« til: »42,9 pct.«, og »40 pct.« til: »34,4 pct.«.

2. I § 3, *stk. 2*, ændres »55 pct.« til: »47,2 pct.«, »50 pct.« til: »42,9 pct.«, »44 pct.« til: »37,8 pct.«, og »40 pct.« til: »34,4 pct.«.

Gældende formulering

Stk. 3. Selskaber eller repræsentanter kan for en periode på 5 år vælge at opgøre eventuelle forskelsbeløb på grundlag af de præmieindtægter hidrørende fra biler som nævnt i stk. 2, som kan henføres til kalenderåret, og erstatninger, der kan henføres til skader sket i kalenderåret. Valget skal senest foretages den 1. april i det kalenderår, der følger seneste 5-års-periode. Såfremt den henførte afgift beregnet som 50 pct. af de henførte præmieindtægter vedrørende biler, der er afgiftspligtige med 50 pct. af præmien, udgør et mindre beløb end 55 pct. af de således opgjorte erstatninger vedrørende ansvarsskader hidrørende fra biler, der er afgiftspligtige med 50 pct., eller såfremt den henførte afgift beregnet som 40 pct. af de henførte præmieindtægter vedrørende biler, der er afgiftspligtige med 40 pct. af præmien, udgør et mindre beløb end 44 pct. af de således opgjorte erstatninger vedrørende ansvarsskader hidrørende fra biler, der er afgiftspligtige med 40 pct., indbetaler selskaberne eller repræsentanterne forskelsbeløbet i afgift. Ved opgørelsen af de til kalenderåret henførte erstatninger kan erstatninger hidrørende fra en enkelt forsikringsbegivenhed højst indgå med en andel på 5 pct. og erstatninger hidrørende fra tre enkelte forsikringsbegivenheder højst indgå med en andel på 10 pct. af de samlede erstatninger. Ved opgørelsen af de procentdele, der er nævnt i 4. pkt., indgår erstatningsudbetalinger for den enkelte forsikringsbegivenhed med højst 1 mio. kr.

Lovforslaget

3. I § 3, *stk. 3*, ændres »50 pct.« tre steder til: »42,9 pct.«, »40 pct.« tre steder til: »34,4 pct.«, »55 pct.« til: »47,2 pct.«, og »44 pct.« til: »37,8 pct.«.

Gældende formulering

Stk. 4. Såfremt et kalenderårs forskelsbeløb beregnet efter stk. 2 overstiger 5 pct. af de udbetalte erstatninger opgjort efter stk. 2, kan den overskydende del af forskelsbeløbene fradrages i den afgiftsindbetaling efter stk. 1, 1. pkt., eller stk. 1, 3. pkt., der indgår i beregningsgrundlaget for forskelsbeløbet efter stk. 2 i efterfølgende kalenderår. Fradraget kan kun foretages, såfremt og i det omfang det efterfølgende kalenderårs afgiftsindbetaling efter stk. 1, 1. pkt., overstiger 60 pct. af de udbetalte erstatninger vedrørende ansvarsskader hidrørende fra biler, der er afgiftspligtige med 50 pct. af præmien, eller såfremt afgiften efter stk. 1, 3. pkt., overstiger 48 pct. af de udbetalte erstatninger vedrørende ansvarsskader hidrørende fra biler, der er afgiftspligtige med 40 pct. af præmien.

Stk. 5. Såfremt forskelsbeløb beregnet efter stk. 3 overstiger 5 pct. af erstatningerne opgjort efter stk. 3, kan den overskydende del af forskelsbeløbene fradrages i de henførte afgiftsbeløb, der indgår i beregningsgrundlaget for forskelsbeløbet efter stk. 3 i efterfølgende kalenderår. Fradraget kan kun foretages, såfremt og i det omfang de til det efterfølgende kalenderår henførte afgiftsbeløb overstiger 60 pct. af de henførte erstatninger vedrørende ansvarsskader hidrørende fra biler, der er afgiftspligtige med 50 pct. af præmien, eller såfremt de til det efterfølgende kalenderår henførte afgiftsbeløb overstiger 48 pct. af de henførte erstatninger vedrørende ansvarsskader hidrørende fra biler, der er afgiftspligtige med 40 pct. af præmien.

Lovforslaget

4. I § 3, *stk. 4* og 5, ændres »60 pct.« til: »51,5 pct.«, »50 pct.« til: »42,9 pct.«, »48 pct.« til: »41,3 pct.«, og »40 pct.« til: »34,4 pct.«.

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2002. Ved ikrafttrædelsen reguleres erstatnings- og godtgørelsesbeløbene i overensstemmelse med § 1, nr. 11, pr. 1. januar 2002.

Stk. 2. Lovens §§ 1 og 2 finder anvendelse på erstatningsansvar for skader, der indtræder efter lovens ikrafttræden.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 3. De i lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv. § 3, stk. 2 og 3, fastsatte andele på 37,8 pct. og 47,2 pct. af de udbetalte eller henførte erstatninger, jf. denne lovs § 3, nr. 2 og 3, udgør for kalenderåret 2002 henholdsvis 40,9 og 51,1 pct.

Stk. 4. De i lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv. § 3, stk. 4 og 5, fastsatte andele på 41,3 pct. og 51,5 pct. af de udbetalte eller henførte erstatninger, jf. denne lovs § 3, nr. 4, udgør for kalenderåret 2002 henholdsvis 44,6 og 55,7 pct.

§ 5

En forsikringstager kan ikke opsige en forsikringsaftale på grund af en forhøjelse af præmien, som alene er begrundet med den ændring af størrelsen af erstatning for personskade og tab af forsørger, der er en følge af denne lov.

§ 6

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men §§ 1, 2 og 5, kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Til lovforslag nr. L 143. Skriftlig fremsættelse (10. januar 2000)

Justitsministeren (Frank Jensen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv. (Revision af regler om erstatning for personskade mv. samt nedsættelse af afgiften af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv.).

(Lovforslag nr. L 143).

Lovforslaget indeholder en revision af erstatningsansvarslovens regler om erstatning mv. for personskade samt nogle yderligere forbedringer særligt for ofre for forbrydelser.

Lovforslaget bygger i det væsentlige på betænkning nr. 1383/2000 fra Justitsministeriets arbejdsgruppe om revision af erstatningsansvarsloven mv. (flertallets forslag).

De foreslåede ændringer af erstatningsansvarsloven og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (offererstatningsloven) vil medføre en væsentlig generel forhøjelse af erstatningsniveauet ved personskade og tab af forsørger. Forslaget indebærer herudover forskellige andre forbedringer af de skadelidtes retsstilling samt andre justeringer i lyset af de erfaringer, der er indhøstet, siden erstatningsansvarsloven trådte i kraft i 1984. Lovforslaget indebærer endvidere, at erstatningsansvarslovens regler på visse punkter tilnærmes reglerne i arbejdsskadesikringsloven.

Erstatningsniveauet ved personskade og tab af forsørger foreslås navnlig forhøjet ved at ændre den kapitaliseringsfaktor, der anvendes ved beregning af erhvervsevnetaberstatning, fra 6 til 10, og ved at forhøje méngodtgørelsen og minimumsbeløbet for forsørgertaberstatning tilsvarende. Samtidig ændres reglerne om nedsættelse af disse erstatninger mv. på grund af skadelid-

tes/afdødes alder, således at nedsættelsen starter tidligere, foregår mere jævnt og slutter på et højere niveau end efter de gældende regler. Erstatningerne vil blive større for alle skadelidte.

Med den foreslåede forhøjelse af kapitaliseringsfaktoren mv. kompenseres der for det fald i renteniveauet, der er sket, siden loven trådte i kraft i 1984.

Den højeste erhvervsevnetaberstatning, der kan udmåles ved 100 procent erhvervsevnetab, vil efter forslaget være 6.020.000 kr., og det er en stigning på knap 2,5 mio. kr. i forhold til i dag. Méngodtgørelsen vil ved en méngrad på 100 procent blive forhøjet fra 344.000 kr. til 573.500 kr.

Lovforslaget indeholder herudover følgende hovedpunkter:

1) Det medicinske stationærtidspunkt udgår som afgrænsning af, hvor længe der kan ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Der kan efter forslaget ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, indtil det er muligt midlertidigt eller varigt at skønne over skadelidtes fremtidige erhvervsevne. Endvidere skal den endelige fastlæggelse af erhvervsevnetabet afvente en eventuel revalidering eller omskoling.

Som følge af disse ændringer foreslås det endvidere, at sagens parter i særlige tilfælde skal kunne anmode Arbejdsskadestyrelsen om midlertidige udtalelser om fastsættelsen af erhvervsevnetabet, hvis den erhvervsmæssige situation ikke er afklaret. Styrelsen afgiver i dag tilsvarende udtalelser efter arbejdsskadesikringsloven. Der vil således kunne fastsættes en foreløbig erhvervsevnetaberstatning, når der foreligger en midlertidig udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen. Arbejdsskadestyrelsens udtalelser skal efter forslaget afgives så vidt muligt inden 1 år og senest 2 år efter, at styrelsen er blevet anmodet om udtalelsen.

Det foreslås, at retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ikke skal ophøre, hvis Arbejdsskadestyrelsens midlertidige udtalelse fastsætter erhvervsevnetabsprocenten til under 15, således at der ikke udløses en erhvervsevnetabsersättning.

Beløb, der er udbetalt som midlertidig erhvervsevnetabsersättning, skal ikke kunne kræves tilbagebetalt, selv om det senere viser sig, at der rent faktisk ikke lides et varigt erhvervsevnetab, som kan danne grundlag for en erhvervsevnetabsersättning. På baggrund af praksis efter arbejdsskadesikringsloven må det imidlertid forventes, at langt de fleste sager om erhvervsevnetab vil kunne afgøres endeligt inden for 2 år. I praksis vil der således normalt blive ydet erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, indtil det er muligt endeligt at skønne over skadelidtes erhvervsevne.

Lovforslaget vil således medføre som den praktiske hovedregel, at erstatning for tabt arbejdsfortjeneste normalt højst udbetales i ca. 2 år, hvorefter der – hvis der må antages at være lidt et varigt erhvervsevnetab – ydes en foreløbig eller varig erhvervsevnetabsersättning.

2) Efter erstatningsansvarslovens § 8 udmåles erhvervsevnetabsersättning til børn og visse persongrupper, der udnytter erhvervsevnen på en måde, som ikke medfører erhvervsindtægt – f.eks. unge under (ulønnet) uddannelse – på grundlag af den medicinske méngrad. Dette kan i visse tilfælde medføre en højere erstatning, end hvis erstatningen blev fastsat på grundlag af en skønnet erhvervsindtægt, mens det i andre tilfælde medfører, at personer, der faktisk lider et væsentligt erhvervsevnetab, ikke får nogen erhvervsevnetabsersättning, fordi méngraden er under lovens grænse på 15 procent. Som eksempel på de sidstnævnte tilfælde kan nævnes piske-mældsramte personer.

Det foreslås, at særreglen i § 8 begrænses til kun at gælde for børn, for hvem det på grund af lav alder ikke er muligt at opstille en erhvervsprognose. Som aldersgrænse foreslås 15 år, idet det i almindelighed ikke er muligt at fastslå erhvervsevnetabet for børn, som endnu ikke har afsluttet deres grundskoleforløb. Beregningsmetoden foreslås også ændret, bl.a. således at erstatningen ikke længere udmåles som en procentdel af méngodtgørelsen, men i stedet beregnes ved at gange méngraden med en standardårsløn og herefter gange med kapitaliseringsfaktoren. Det

foreslås endvidere at nedsætte undergrænsen fra 15 til 5 procent mén, således at kun de absolut bagatelagte skader bliver undtaget. I de andre tilfælde, som er omfattet af den gældende bestemmelse, indebærer forslaget, at erhvervsevnetabsersättningen fremover skal beregnes i overensstemmelse med lovens hovedregel, således at skadelidtes årsløn fastsættes skønsmæssigt som et udtryk for den økonomiske værdi af skadelidtes arbejdskraft på skadestidspunktet.

3) Det foreslås at udvide skadelidtes adgang til at få genoptaget sager om erstatning for varige følger (erhvervsevnetab og varigt mén), således at ikke kun ændringer i skadelidtes helbredstilstand kan begrunde, at sagen genoptages, og således at genoptagelsesadgangen også for de varige skaders vedkommende kommer til at svare til, hvad der følger af almindelige processuelle grundsætninger om materiel retskraft. Genoptagelse skal således efter forslaget været betinget af, at de faktiske omstændigheder ændrer sig væsentligt i forhold til dem, der blev lagt til grund ved sagens afgørelse. En ændret vurdering af erhvervsevnetabet, f.eks. fordi det viser sig, at den pågældende alligevel ikke kan bevare sin tilknytning til arbejdsmarkedet, vil dermed også kunne føre til genoptagelse. Dette vil styrke de generelle bestræbelser på at fastholde skadelidtes tilknytning til arbejdsmarkedet, idet de skadelidte ikke længere vil risikere at få forringet deres retsstilling, hvis de prøver at fastholde et arbejde, men efter få år må konstatere, at han eller hun alligevel ikke er i stand til at opretholde en væsentlig og varig tilknytning til arbejdsmarkedet.

4) Det foreslås at indføre en ny regel, hvorefter der ved dødsfald i overensstemmelse med princippet i arbejdsskadesikringsloven ud over en eventuel forsørgertabsersättning kan udbetales et overgangsbeløb til afdødes ægtefælle eller samlever eller efter omstændighederne til andre efterladte. Overgangsbeløbet foreslås fastsat til 108.000 kr. (pr. 1. januar 2001), ligesom efter arbejdsskadesikringsloven. Et sådant overgangsbeløb vil kunne dække de mere eller mindre dokumenterbare udgifter, der som regel er forbundet med en ægtefælles eller samlevers død, f.eks. udgifter til flytning, udgifter til bistand i hjemmet og begravelsesudgifter.

5) De tortgodtgørelsesbeløb, der i praksis udmåles ved sædelighedsforbrydelser mv., kan formentlig ofte opleves som urimeligt lave set i ly-

set af den krænkelse, den forurettede har været udsat for. En sædelighedsforbrydelse mv., herunder incest, kan i særlig grad virke krænkende for forurettede. Ved fuldbyrdet voldtægt ydes der normalt en godtgørelse på ca. 30.000 - 45.000 kr.

Der foreslås en ny bestemmelse, hvorefter det ved fastsættelse af tortgodtgørelse kan tillægges særlig vægt, at krænkelsen er begået ved en overtrædelse af straffelovens kapitler 23-24, dvs. forbrydelser mod kønssædeligheden og forbrydelser i familieforhold, herunder navnlig incest. Der tilsigtes med baggrund heri som udgangspunkt en fordobling af godtgørelsesbeløbene i forhold til det hidtidige niveau i tilsvarende tilfælde. Fastsættelsen af godtgørelsen skal i øvrigt fortsat ske ud fra en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i den enkelte sag.

6) Det foreslås i det væsentlige at ophæve offererstatningslovens princip om, at den erstatning, som staten yder til ofre for forbrydelser, er subsidiær i forhold til andre ydelser, som tilkommer den skadelidte i anledning af skaden. Det foreslås således, at sociale ydelser ligesom efter erstatningsansvarsloven ikke skal fratrækkes i erstatningen, selv om den pågældende ydelse helt eller delvis dækker en tabspost, der kræves erstatning for.

Ordningen efter offererstatningsloven vil hermed blive bragt på linje med den, der gælder på andre områder, hvor det offentlige påtager sig en erstatningspligt uden (nødvendigvis) at være erstatningsansvarlig efter almindelige regler, jf. navnlig patientforsikringsloven og lægemiddelstatningsloven.

Socialministeren vil i lyset af de foreslåede ændringer af erstatningsansvarsloven om kort tid fremsætte lovforslag om ændringer af arbejdsskadesikringsloven.

Forhøjelsen af erstatningsniveauet ved personskade og tab af forsørger må forventes at vilde medføre præmiestigninger på en række ansvarsforsikringer, herunder for motorkøretøjer. På grund af reglerne om afgift til staten af præmier for motoransvarsforsikringer ville lovforslaget umiddelbart medføre en nettoindtægt for det offentlige. Det foreslås imidlertid at nedsætte afgiftssatserne, således at lovforslaget og socialministerens forslag om ændring af arbejdsskadesikringsloven samlet set bliver indtægts- og udgiftsneutrale for det offentlige.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg hermed anbefale lovforslaget til det Høje Tings velvillige behandling.